

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Π.Μ.Σ «Διεθνείς & Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση,
Κατάρτιση και Έρευνα»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η προώθηση της πολυγλωσσίας στην Πρωτοβάθμια
Εκπαίδευση. Μελέτη Περίπτωσης: Ελληνικό Δημοτικό
Σχολείο Βούπερταλ**

Κουτρομάνου Ειρήνη

A.M.:Mp19008

Πειραιάς, 2020

Τριμελής Επιτροπή

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΓΚΟΥΣΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, Αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς

ΜΕΛΗ

ΑΣΔΕΡΑΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς

ΣΑΜΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Η Κουτρομάνου Ειρήνη βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

(υπογραφή)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα» του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την δημιουργική περίοδο των 2 εξαμήνων αλλά και για την καθοδήγησή τους για την αναζήτηση της νέας γνώσης.

Θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Γκούσιο Χαράλαμπο για την πολύτιμη καθοδήγησή του, τις συμβουλές του αλλά και την υποστήριξη του σε όλη την διάρκεια συγγραφής της εργασίας αλλά και στους καθηγητές της Τριμελούς Επιτροπής, κυρία Ασδεράκη Φωτεινή και κύριο Σαμαρά Αθανάσιο.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Διευθυντή του ελληνικού δημοτικού Σχολείου Βούπερταλ, κύριο Δημήτρη Χαράλαμπος για την άψογη συνεργασία αλλά και την άμεση ανταπόκριση στην διεξαγωγή του ερευνητικού μέρους της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους δικούς μου ανθρώπους για την αμέριστη υποστήριξη τους στις προσπάθειές μου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην αδερφή μου Χρυσάνθη Κουτρομάνου, που με τις γνώσεις της αλλά και την εμπειρία της ως εκπαιδευτικός με στήριξε σε αυτήν την δημιουργική προσπάθεια.

Όσο πιο πολλές γλώσσες ξέρεις, τόσο πιο άνθρωπος είσαι.

Koľko jazikov vieš, toľkokrát si človekom.

(Σλοβακική Παροιμία)

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	7
Abstract	8
Εισαγωγή-Δομή Εργασίας.....	9
Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	11
1.1: Πολυγλωσσία-Εννοιολογική Θεώρηση	11
1.2: Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την προώθηση της Πολυγλωσσίας.....	14
1.3: Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την προώθηση της Πολυγλωσσίας	34
1.4: Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ευρωπαϊκά πλαίσια.....	40
1.5: Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ελλάδα	44
1.6: Πλεονεκτήματα από την εκμάθηση ξένων γλωσσών.....	48
1.7: Προβληματισμοί σχετικά με την εκμάθηση ξένων Γλωσσών στην Ελλάδα.....	50
Κεφάλαιο 2: Η εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών στο Γερμανικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.....	52
2.1: Μελέτη Περίπτωσης - Μεθοδολογία της Έρευνας	58
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.....	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.....	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.....	82
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.....	83
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.....	84
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ.....	85
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....	87
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	91

Περίληψη

Η πολυγλωσσία έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια μια από τις βασικές προτεραιότητες, σε επίπεδο εκπαίδευσης, της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την πολυγλωσσία στην εκπαίδευση, συμβάλλοντας στη διδασκαλία και την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, στην ανταλλαγή των πληροφοριών και των εμπειριών. Στην εργασία γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των ενεργειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης & των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων εκπαίδευσης που προωθούν την πολυγλωσσία καθώς και δεδομένων-στοιχείων σχετικά με την εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών στην Ευρώπη και ειδικότερα στην Ελλάδα. Στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας, γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος ανά κρατίδιο, με εστίαση στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Επιπλέον, διεξάγεται μια μελέτη περίπτωσης, της διδασκαλίας ξένων γλωσσών σε μαθητές Έ & ΞΤ τάξης του Ελληνικού Δημοτικού Σχολείου Βούπερταλ, που ανήκει στο κρατίδιο «Ρηνανία Βεστφαλία».

Λέξεις κλειδιά: πολυγλωσσία, Ευρωπαϊκή Ένωση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ξένες γλώσσες, Ελλάδα, Γερμανία

Abstract

Multilingualism has in recent years become one of the key educational priorities of European Union policy. The European Union promotes multilingualism in education by contributing to the teaching and learning of foreign languages, the exchange of information and experiences. The paper provides a detailed presentation of the actions of the European Union & the European educational programs that promote multilingualism as well as data on the learning of foreign languages in Europe and in particular in Greece. In the second part of this paper, a detailed presentation of the German education system is made, focusing on the teaching of foreign languages by state. In addition, a case study is being conducted of the teaching of foreign languages to students of Fifth & Sixth Grade class of the Greek Primary School Wuppertal, which belongs to the state "Rhineland Westphalia".

Key Words: Multilingualism, European Union, Primary Education, Foreign Languages, Greece, Germany

Εισαγωγή-Δομή Εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία διεξήχθη στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διεθνείς κι Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση & Έρευνα». Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει το ζήτημα της προώθησης πολυγλωσσίας στην πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αλλά και την άποψη των μαθητών για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Στα πλαίσια της εργασίας, διεξήχθη μελέτη περίπτωσης στο Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο στην πόλη Βούπερταλ, με την συμμετοχή της Έ & ΣΤ΄ τάξης του Σχολείου.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του όρου «πολυγλωσσία» (multilingualism), ο διαχωρισμός των εννοιών «γλωσσική πολυμορφία» και «γλωσσική ετερότητα» αλλά και πως ορίζεται η έννοια των ξένων γλωσσών σύμφωνα με το Δίκτυο Ευρυδίκη.

Το δεύτερο κεφάλαιο πλαισιώνεται από τις ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προωθούν την πολυγλωσσία. Γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των Σχεδίων Δράσης που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα Στρατηγικά πλαίσια αλλά και δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πολυγλωσσία, όπως το Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών. Επιπλέον, γίνεται ανάλυση του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς, της μεθόδου «Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL)» αλλά και της αξιολόγησης ξένων Γλωσσών που πρόκειται να διεξαχθεί το 2025 με τίτλο «PISA 2025 Foreign Language Assessment»

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την προώθηση της πολυγλωσσίας και μια ανάλυση αυτών ως προς τους στόχους τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση βάσει στοιχείων του Δικτύου Ευρυδίκη, του Ευρωβαρομέτρου αλλά και στοιχείων της Eurostat σχετικά με την εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών στις χώρες της Ευρώπης.

Συνακόλουθα, στο πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται ανάλυση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας σχετικά με τη διδασκαλία των ξένων Γλωσσών σε ότι αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα πλεονέκτημα από την εκμάθηση των γλωσσών και ειδικότερα η εκμάθηση σε αυτών από μικρή ηλικία καθώς είναι ένα

γεγονός που προβληματίζει αρκετά την ερευνητική και εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και τους γονείς των μαθητών.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι προβληματισμοί σχετικά με την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο ελληνικό σχολείο ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, γίνεται ανάλυση του γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος με έμφαση στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Επιπροσθέτως, γίνεται ανάλυση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας, παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αλλά και απεικόνιση αυτών μέσω των αντίστοιχων γραφημάτων. Κατόπιν, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και η βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση

1.1: Πολυγλωσσία-Εννοιολογική Θεώρηση

Το σύνθημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ενωμένοι στην πολυμορφία» αντανακλά την θεμελιώδη συμβολή της γλωσσικής πολυμορφίας αλλά και της εκμάθησης των ξένων γλωσσών από τους Ευρωπαίους πολίτες στο ευρωπαϊκό εγχείρημα.¹ Ο λόγος που η πολυγλωσσία καθίστανται ιδιαίτερα σημαντική έγκειται μεν στην αύξηση της κινητικότητας και της μετανάστευσης των τελευταίων χρόνων αλλά και στην συμβολή της στην απασχολησιμότητα και την ενίσχυση της οικονομίας της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με τις εθνικές κυβερνήσεις για την επίτευξη ενός φιλόδοξου στόχου - όλοι οι πολίτες να μαθαίνουν τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες από μικρή ηλικία. Η γλώσσα είναι ένας τρόπος κατανόησης των ξένων πολιτισμών και μέσω της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών ο μαθητής προετοιμάζεται για την ιδιότητα του ως πολίτης του κόσμου. Η γλώσσα διαμορφώνει τη βάση για τη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών και τα οφέλη των πολυγλωσσικών ικανοτήτων έχουν αντίκτυπο σε όλες τις πτυχές της ζωής τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει σήμερα τρία αλφάβητα και έχει 24 επίσημες γλώσσες.² Συμπληρωματικά, ομιλούνται πάνω από 60 αυτόχθονες περιφερειακές ή μειονοτικές γλώσσες που χρησιμοποιούνται από 40 περίπου εκατομμύρια άτομα, ενώ υπολογίζεται ότι εντός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζουν σήμερα πολίτες από τουλάχιστον 175 εθνότητες³.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο όρος «πολυγλωσσία» (multilingualism) αναφέρεται είτε στην ικανότητα ενός ατόμου να χειρίζεται πολλές διαφορετικές γλώσσες είτε στην συνύπαρξη διαφορετικών γλωσσών σε μια περιοχή. Παράλληλα με τον όρο «πολυγλωσσία» στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (χ. χ). Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/education/policies/linguistic-diversity_el [Πρόσβαση 22 Οκτωβρίου 2020]

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (χ. χ). ο.π

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (χ. χ). ο.π

συναντάται ο όρος *γλωσσική πολυμορφία*,⁴ οποίος αποδίδεται στα αγγλικά με τον όρο *linguistic diversity*, ο οποίος θα μπορούσε να αποδίδεται στην μετάφραση των ελληνικών κειμένων με τον όρο *γλωσσική ετερότητα*.

Η σημασία της έννοιας *γλωσσικής ετερότητας* είναι συνώνυμη με αυτήν της *πολυγλωσσίας*, («η συνύπαρξη διαφορετικών γλωσσών σε μια περιοχή»), με την διαφορά ότι στην έννοια της *γλωσσικής ετερότητας* προστίθεται πολιτική χροιά και σημαίνει «το δικαίωμα των πολιτών της ΕΕ στη γλωσσική διαφορετικότητα, το να μιλούν διαφορετικές γλώσσες διατηρώντας παράλληλα την ελευθερία τήρησης της γλωσσικής τους παράδοσης».⁵

Ο στόχος για μια αρμονική συνύπαρξη όλων των γλωσσών και ο σεβασμός στη γλωσσική πολυμορφία έχει παρακινήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να υιοθετήσει μια πολιτική προσανατολισμένη στην *προώθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης των ξένων γλωσσών και της δημιουργίας φιλικού περιβάλλοντος για τις γλώσσες όλων των κρατών μελών*.⁶

Ο σεβασμός για τη *γλωσσική πολυμορφία*, θεωρείται βασική αρχή και περιλαμβάνεται στον πιο θεμελιώδη νόμο της, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁷. Στα πλαίσια της εκπαίδευσης, αυτή η βασική αρχή έχει οδηγήσει στην υιοθέτηση και ανάπτυξη αρκετών πολλών δράσεων, πολιτικών και πρακτικών, όπως η προώθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης ξένων γλωσσών.

Οι ξένες γλώσσες, σύμφωνα με τον ορισμό των εκθέσεων της Ευρυδίκης είναι οι γλώσσες που περιγράφονται ως «ξένες» στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών των κεντρικών ανώτατων αρχών που έχουν στην αρμοδιότητα τους την εκπαίδευση. Η περιγραφή βασίζεται σε έναν ορισμό σχετικά με την εκπαίδευση και όχι με το πολιτικό καθεστώς μιας γλώσσας. Σε αυτό το πλαίσιο, συγκεκριμένες γλώσσες που

⁴ Τσίγκου, Μ. (2009). 'Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα'. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.

⁵ Τσίγκου, Μ. (2009). 'Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα'. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁷ Τσίγκου, Μ. (2009). 'Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα'. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.

θεωρούνται περιφερειακές ή μειονοτικές, από πολιτική άποψη, μπορούν να περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών ως ξένες γλώσσες.

Βάσει της Σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης,⁸ η επικοινωνία στις ξένες γλώσσες βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις δεξιότητες επικοινωνίας που έχει αποκτήσει κάποιος στην μητρική του γλώσσα, όπως ικανότητα κατανόησης, έκφρασης και ερμηνείας εννοιών, σκέψεων, συναισθημάτων, γεγονότων και απόψεων τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή.

Σε ότι αφορά τις βασικές δεξιότητες επικοινωνίας στις ξένες γλώσσες αφορούν την ικανότητα κατανόησης προφορικών μηνυμάτων, έναρξης, διεκπεραίωσης και ολοκλήρωσης μιας συζήτησης, ολοκλήρωση συνομιλιών και ανάλυσης, κατανόησης και εκπόνησης κειμένων. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει επίσης, η γνώση λεξιλογίου, λειτουργικής γραμματικής αλλά και η γνώση των κοινωνικών συμβάσεων⁹.

Στο παρόν έγγραφο ο όρος «πολυγλωσσία» χρησιμοποιείται για να περιγράψει την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο οποίος προάγει τη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκού για την πλήρη έκφραση όλων των γλωσσών και για την άνθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης ξένων γλωσσών.

⁸ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2006). «Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης (2006/962/EK). Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32006H0962>. [Πρόσβαση 22 Οκτωβρίου 2020].

⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2006), ο.π.

1.2: Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την προώθηση της Πολυγλωσσίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει 500 εκατομμύρια πολίτες, 27 κράτη-μέλη, τρία αλφάβητα και οι δύο επίσημες γλώσσες μερικές από τις οποίες ομιλούνται σε όλο τον κόσμο.¹⁰ Η συνύπαρξη πολλών γλωσσών αποτελεί το στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να επιτευχθεί η αρμονική συμβίωση των πολιτών και να ζουν ενωμένοι μέσα από τη διαφορετικότητα.

Στο άρθρο 22 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ γίνεται αναφορά στη γλωσσική πολυμορφία:¹¹ «*Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία*». Επίσης στο άρθρο 3 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) αναφέρεται: «*Η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μέριμνα για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς*»¹²

Επίσης, στο άρθρο 165 για τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,¹³ ορίζουν ότι η δράση της κοινότητας έχει ως στόχο την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών-μελών, σεβόμενη την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία τους.

Η σημαντικότερη ώθηση της πολιτικής της ΕΕ, δόθηκε με την Στρατηγική της Λισσαβόνας (Μάρτιος,2000), όπου τέθηκαν οι βάσεις για την δημιουργία της οικονομίας της ΕΕ ως της ανταγωνιστικότερης στον κόσμο¹⁴. Για να καταστεί η Ε.Ε. “η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης... με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη οικονομική συνοχή” θα πρέπει να στοχεύει “στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, την επένδυση στον άνθρωπο και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού”.

¹⁰ Κολούτσου, Β. (2017) Πολυπολιτισμικότητα και Πολυγλωσσία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μία μελέτη περίπτωσης του Νομού Ευβοίας. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

¹¹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2016). «ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016P/TXT> . [Πρόσβαση 22 Οκτωβρίου 2020]

¹² Κολούτσου, Β. (2017) ο.π

¹³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2016). «Άρθρο 165 (Πρώην άρθρο 149 της ΣΕΚ). Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016E165> . [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

¹⁴ Τσίγκου, Μ. (2009). ‘Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα’. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.

Καθοριστική συμβολή σε όλα τα παραπάνω έχει ο συντονισμός των εκπαιδευτικών πολιτικών, με την αύξηση των επενδύσεων για την εκπαίδευση και την κατάρτιση.¹⁵ Βάσει των Συμπερασμάτων της Προεδρίας, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, οι ευρωπαϊκές πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να προσαρμοστούν τόσο στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης όσο και στην ανάγκη για καλύτερο επίπεδο και ποιότητα απασχόλησης¹⁶.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:¹⁷

- ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να καθορίζει τις νέες βασικές δεξιότητες που πρέπει να παρέχει η διά βίου μάθηση όπως π.χ. δεξιότητες πληροφορικής, ξένες γλώσσες, τεχνολογική αντίληψη, επιχειρηματικό πνεύμα, κοινωνικές δεξιότητες.
- να καθοριστούν, μέχρι τα τέλη του 2000, τα μέσα για την προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών, των διδασκάλων και του προσωπικού κατάρτισης και έρευνας, αφενός μεν, με την καλύτερη δυνατή χρήση των υφιστάμενων κοινοτικών προγραμμάτων (Σωκράτης, Leonardo, Νεολαία) και εξαλείφοντας τα εμπόδια, αφετέρου δε, με διαφανέστερη αναγνώριση των προσόντων και των περιόδων σπουδών και κατάρτισης: να λάβουν μέτρα για την άρση των εμποδίων για την κινητικότητα των διδασκάλων μέχρι το 2000 και να προσελκύσουν διδασκάλους υψηλής ποιότητας,

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, η ανάπτυξη της πολυγλωσσίας τίθεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ατζέντας, εξυπηρετώντας άμεσα μια σειρά κοινωνικών και οικονομικών στόχων και έμμεσα την ευρωπαϊκή ενοποίηση¹⁸. Έτσι, το 2001 ανακηρύσσεται ως Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, γεγονός που ώθησε στο κέντρο του ενδιαφέροντος την πολυγλωσσία. Τα κεντρικά μηνύματα του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών ήταν αφενός

¹⁵ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011). *Εκπαιδευτικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Η πρόκληση της Πολυγλωσσίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000) *Συμπεράσματα Της Προεδρίας Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Της Λισσαβόνας 23 και 24 Μαρτίου 2000*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/PRES_00_900 .[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000) ο.π

¹⁸ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 75

η ωφελιμότητα της εκμάθησης των ξένων γλωσσών στους ανθρώπους αλλά και η πολυγλωσσική φύση της Ευρώπης.

Πηγή: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/awareness/year2001_cl.html

19

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών, έχουν πραγματοποιηθεί ποικίλες δράσεις, όπως η πραγματοποίηση εκδηλώσεων προβολής με προσωπικότητες από τον χώρο του αθλητισμού, της τέχνης και της πολιτικής αλλά και χρηματοδότηση χιλιάδων εκδηλώσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο²⁰. Στόχος των δράσεων, ήταν να αναδειχθούν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ικανότητα χρήσης πολλών γλωσσών, τόσο στην επαγγελματική ζωή, τονίζοντας τον ρόλο που διαδραματίζουν οι γλωσσικές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αλλά και στην προσωπική ζωή²¹. Τέλος, η 26^η Σεπτεμβρίου ορίστηκε, κατόπιν προτάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης, ως η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης το Μάρτιο του 2002, υιοθετήθηκε ο φιλόδοξος στόχος από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων της ΕΕ η διδασκαλία δυο ξένων γλωσσών-επιπλέον της μητρικής- από μικρή ηλικία και η κατάρτιση δείκτη γλωσσικών δεξιοτήτων.²² Μακροπρόθεσμος στόχος της Επιτροπής είναι να αυξήσει εξατομικευμένα την πολυγλωσσία ώσπου ο

¹⁹ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 75

²⁰ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 75

²¹ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 77

²² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0272&from=ET>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

κάθε πολίτης να έχει πρακτικές δεξιότητες χειρισμού τουλάχιστον δύο γλωσσών πέρα από τη μητρική του γλώσσα.

Το 2003, η Επιτροπή εξέδωσε το σχέδιο Δράσης, με τίτλο «*Η προώθηση της εκμάθησης των Γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας 2004-2006*», το οποίο ουσιαστικά ήταν η απάντηση της Επιτροπής στην έκθεση πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, πως η Επιτροπή έπρεπε να καλύψει καλύτερα τις ανάγκες των περιφερειακών και των λιγότερο χρησιμοποιούμενων γλωσσών στο πλαίσιο της πολιτιστικής πολυμορφίας.²³

Το σχέδιο δράσης προώθησε 47 προτάσεις, οι οποίες βασίζονται σε τρεις στρατηγικούς Στόχους:²⁴

- Την ενίσχυση των γλωσσών στη δια βίου μάθηση, με τα περισσότερα κράτη μέλη από την προσχολική έως την ώριμη ηλικία. Αναλυτικότερα αφορά την προνηπιακή-νηπιακή, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, ανώτατη εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων και σπουδαστές γλωσσών με ειδικές ανάγκες. Για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας τα κράτη μέλη κλήθηκαν να διδάξουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα το ευρύτερο δυνατό φάσμα γλωσσών, περιλαμβάνοντας τις επίσημες ευρωπαϊκές γλώσσες, τις γλώσσες των μειονοτήτων και των μεταναστών αλλά και των κυριότερων εταίρων της ΕΕ²⁵.
- Την βελτίωση της διδασκαλίας των γλωσσών, με την έννοια της δημιουργίας ενός σχολείου «φιλικού προς τις γλώσσες», όπου τα σχολεία θα ακολουθήσουν μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά τη διδασκαλία των γλωσσών. Οι ενέργειες περιλαμβάνουν την «τάξη εκμάθησης ξένων γλωσσών», προκειμένου να ενισχυθούν οι γλωσσικές ικανότητες των μαθητών, μέσω των «αδελφοποιήσεων των σχολείων» και της συνδρομής των νέων τεχνολογιών. Επιπλέον περιλαμβάνουν την κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού, των καθηγητών των ξένων γλωσσών, μέσα από την συμμετοχή τους στα προγράμματα κινητικότητας που προσφέρονται από τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα (π.χ. Erasmus).

²³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). *Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης με τίτλο «Η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας»* Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52007DC0554> . [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020].

²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007) ο.π

²⁵ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 94

- Δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα αξιοποιεί την γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης και η γλωσσική πολιτική δεν θα περιορίζεται μόνο στις γλώσσες που ομιλούνται στην Ευρώπη αλλά θα «ανθίσουν» και άλλες γλώσσες όπως οι μειονοτικές ή περιφερειακές γλώσσες ή ακόμα και οι γλώσσες που ομιλούνται από τους μετανάστες.

Το 2005, το χαρτοφυλάκιο ενός Ευρωπαίου Επιτρόπου, Manuel Baroso²⁶, περιλαμβάνει ρητά την πολυγλωσσία στην αρμοδιότητα του. Με αυτόν τον τρόπο, εκδίδεται ένα Νέο Στρατηγικό Πλαίσιο για την Πολυγλωσσία (2005), όπου έχει επιμέρους στόχους να ενθαρρύνει την εκμάθηση ξένων γλωσσών από τους πολίτες, να προωθήσει την γλωσσική πολυμορφία στην κοινωνία, να ενισχύσει την πολυγλωσσική οικονομία και ταυτόχρονα να παρέχει στους πολίτες την δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες και πληροφορίες της ΕΕ στην μητρική τους γλώσσα²⁷.

Αναλυτικότερα, κύριος στόχος του στρατηγικού πλαισίου είναι η εκμάθηση των ξένων γλωσσών από τους πολίτες, με στόχο την βελτίωση και την ενίσχυση των γλωσσικών τους δεξιοτήτων. Η γνώση και η χρήση της ξένης γλώσσας βελτιώνει τις γνωστικές μας δεξιότητες και προσφέρει την δυνατότητα κινητικότητας για εργασία αλλά και σπουδές σε άλλη χώρα²⁸. Πρόσθετα σε αυτό, η Επιτροπή τονίζει πως η εκμάθηση ξένων γλωσσών δεν σημαίνει εκμάθηση αγγλικών και τονίζει πως η γνώση και χρήση μόνο της αγγλικής γλώσσας δεν είναι αρκετή.

Τα προγράμματα που προτάθηκαν στο Νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία, με σκοπό να εφαρμοστούν από το 2007 είναι ο «Πολιτισμός 2007, Νεολαία σε Δράση και Δια βίου Μάθηση» ενώ παράλληλα θα παρέχεται χρηματοδοτική υποστήριξη στο Ευρωπαϊκό Γραφείο για τις λιγότερο Διαδεδομένες Γλώσσες και στα δίκτυα «Mercator», τα οποία είναι δίκτυα Πανεπιστημίων που συμμετέχουν στην έρευνα για τις λιγότερο Διαδεδομένες Γλώσσες.²⁹

Η Επιτροπή στο νέο Στρατηγικό Πλαίσιο καλεί τα κράτη- μέλη να καταρτίσουν εθνικά σχέδια με τα οποία θα δίνουν «μορφή, συνοχή και

²⁶ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 98

²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005). *Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία*. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52005DC0596> .[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005) ο.π

²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005) ο.π

προσανατολισμό στις δράσεις» για την προώθηση της πολυγλωσσίας και να επανεξετάσουν τις ισχύουσες ρυθμίσεις για την κατάρτιση των καθηγητών των ξένων γλωσσών με βάση τα πορίσματα της μελέτης «*European Profile for Language Teacher Education*» (Ευρωπαϊκές προδιαγραφές για την εκπαίδευση των καθηγητών ξένων γλωσσών). Τόνισε παράλληλα, την ανάγκη ενίσχυσης της διδασκαλίας των μειονοτικών και περιφερειακών γλωσσών αλλά και την παροχή ευκαιριών διδασκαλίας ξένων γλωσσών στους μετανάστες, ώστε να ενταχθούν ευκολότερα στη χώρα υποδοχής.³⁰

Η Επιτροπή προτείνει επίσης, δράσεις για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών από πολύ νεαρή ηλικία έως και την ανώτατη εκπαίδευση, μόνο εφόσον υπάρχουν στην πρώτη οι συντρέχουσες προϋποθέσεις. Οι διδάσκοντες δηλαδή να είναι κατάλληλα καταρτισμένοι για την εκμάθηση ξένων γλωσσών σε αυτήν την ηλικία, τα τμήματα να είναι ολιγομελή, να υπάρχει διαθέσιμο το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό και στο αναλυτικό πρόγραμμα να αφιερώνεται χρόνος για την διδασκαλία ξένων γλωσσών.

Το **2006**, η Επιτροπή ανταποκρινόμενη στα πλαίσια που ανέλαβε για το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία, συνέστησε την *Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την πολυγλωσσία*, στην οποία θα συμμετέχουν 11 εμπειρογνώμονες που βοηθούν την Επιτροπή να αναλύει την πρόοδο που σημειώνουν τα Κράτη-Μέλη σχετικά με την πολυγλωσσία, παρέχοντας τους συμβουλές και προτείνοντας νέες ιδέες.³¹

Η ομάδα εκπόνησε την τελική της έκθεση το **2007** και επικεντρωνόταν σε διάφορους τομείς όπως η ενίσχυση παροχής κινήτρων για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, το δυναμικό των μέσων ενημέρωσης όσον αφορά την ανάδειξη, την ενίσχυση και τη διατήρηση των κινήτρων για την εκμάθηση γλωσσών, γλώσσες σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα, διερμηνεία και μετάφραση νέες τάσεις και ανάγκες, περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες.³²

³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005) ο.π

³¹ Τσίγκου, Μ. (2009). 'Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα'. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.

³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). *Ενίσχυση της παροχής κινήτρων για την εκμάθηση γλωσσών» - οι συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου για την πολυγλωσσία*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_07_1396. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

Ένα έτος αργότερα, το 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε νέα ανακοίνωση με τίτλο «Πολυγλωσσία: πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση» στην οποία υπογραμμίζει την αξία της γλωσσικής πολυμορφίας στην Ευρώπη.³³ Δύο είναι οι βασικοί στόχοι που ορίζει η συγκεκριμένη ανακοίνωση: η συνειδητοποίηση της αξίας και των ευκαιριών που προσφέρει η γλωσσική πολυμορφία στην ΕΕ και να ενθαρρυνθεί η εξάλειψη των εμποδίων που παρακωλύουν τον διαπολιτισμικό διάλογο. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να εξασφαλιστεί η ένταξη της πολυγλωσσίας στις γλωσσικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την επίτευξη του στόχου της «Βαρκελώνης»³⁴.

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση έως το 2020 τοποθετεί στο κέντρο του ενδιαφέροντος την δια βίου μάθηση, την κινητικότητα, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης, την ισότητα και την καινοτομία. Το πλαίσιο «ΕΚ 2020» παρέχει την ευκαιρία στα κράτη-μέλη τόσο για την οικοδόμηση των βέλτιστων πρακτικών στην εκπαιδευτική πολιτική όσο και την προώθηση των μεταρρυθμίσεων εκπαιδευτικής πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα Συμβουλίου της 12^{ης} Μαΐου 2009 για την «ΕΚ 2020»,³⁵ ο δεύτερος στρατηγικός στόχος αφορά την βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Αναλυτικότερα,³⁶ τα αποτελεσματικά συστήματα ποιοτικής εκπαίδευσης έχουν ζωτική σημασία για την επιτυχία της Ευρώπης και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος και να καταστεί βιώσιμος, απαιτείται η απόκτηση και η βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων, όπως μεταξύ άλλων, η βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων, η βελτίωση δηλαδή της εκμάθησης των ξένων γλωσσών.

³³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2008). *Πολυγλωσσία : πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση*. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52008DC0566>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

³⁴ Κολούτσου, Β. (2017) ο.π

³⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009). *Συμπεράσματα του συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 2009, σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)*. Διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f349e9ff-9cb8-4f73-b2f6-0a13452d22b4/language-el/format-PDFA1A>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

³⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009) ο.π

Η επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, τίθεται ως μια από τις βασικές ικανότητες για την δια βίου μάθηση και απασχόληση. Στις 18 Δεκεμβρίου του 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ εκδίδει μια σύσταση σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης. Οι ικανότητες ορίζονται, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ως ένας συνδυασμός γνώσεων, ικανοτήτων και στάσεων κατάλληλο για το ευρύτερο συγκείμενο.³⁷ Η επικοινωνία στις ξένες γλώσσες έχουν άμεση σχέση με τις διαπολιτισμικές δεξιότητες, απαραίτητο και σημαντικό προσόν των εργαζομένων, οι οποίοι καλούνται πλέον να εργαστούν σε ένα διεθνές περιβάλλον³⁸.

³⁷ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2006). *Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2006 , σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης.* Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>.

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

³⁸ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ., (2011) ο.π., σελ 101

Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ)

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Εκμάθηση, Διδασκαλία και την αξιολόγηση των Γλωσσών (ΚΕΠΑ) (Common European Framework of Reference for Languages), είναι μια έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης (2001), η οποία αποτέλεσε την βάση για την ανάπτυξη ενιαίας πολιτικής στον τομέα της γλωσσικής πολιτικής.³⁹ Το ΚΕΠΑ διακρίνει τις δεξιότητες που αναπτύσσει ο ομιλητής κατά τη διαδικασία εκμάθησης μιας γλώσσας στην κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, στην προφορική και γραπτή αλληλεπίδραση και στην διαμεσολάβηση.

Αναλυτικότερα, περιγράφει με συνοπτικό τρόπο τι πρέπει να μάθει ο μαθητής μιας ξένης γλώσσας, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει μια γλώσσα για επικοινωνία αλλά και ποιές δεξιότητες πρέπει να αναπτύξει παράλληλα, ώστε να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά.⁴⁰ Επιπλέον, υιοθετεί την κλίμακα έξι επιπέδων γλωσσομάθειας όπως Α1-Α2, Β1-Β2 και Γ1-Γ2, προσφέροντας παράλληλα ενδεικτικές περιγραφές για το κάθε ένα επίπεδο συνυφασμένες με επικοινωνιακές και γλωσσικές ικανότητες.⁴¹

Το ΚΕΠΑ, παρέχει μια αντικειμενική και συνεκτική βάση για την εξασφάλιση των γλωσσικών δεξιοτήτων. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους ασκούντες γλωσσική πολιτική για την εκπόνηση γλωσσικών προγραμμάτων και προγραμμάτων σπουδών, για τον σχεδιασμό διδακτικού και μαθησιακού υλικού και διδακτικών εγχειριδίων, και για την αξιολόγηση της επάρκειας των ξένων γλωσσών⁴². Η δυναμική του υπόστασης, το καθιστά πλαίσιο αναφοράς και για την ανάπτυξη άλλων εργαλείων, όπως ο *Ευρωπαϊκός Δείκτης Γλωσσικών Γνώσεων (European Indicator of Language Competence)*⁴³. Ας σημειωθεί ακόμη ότι η πρώτη ευρωπαϊκή έρευνα για τις γλωσσικές ικανότητες (*European Survey on Language Competence*) βασίστηκε στο ΚΕΠΑ, με στόχο να αποτυπώσει την γλωσσική επάρκεια των μαθητών στο τέλος της

³⁹ Σταμούλη, Σ (2014) *Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Εκμάθηση, τη Διδασκαλία και την Αυτοαξιολόγηση των Γλωσσών: Συνοπτική Παρουσίαση*. Θεσσαλονίκη: Copyright Υ.ΠΑΙ.Θ.

⁴⁰ Κουτρή, Α. (2009) *Η προώθηση της Πολυγλωσσίας μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια και τις ενέργειες εκπαιδευτικών*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

⁴¹ Σταμούλη, Σ. (2014) ο.π

⁴² Πετρέλα, Ο. (2015) *Η επίδραση του γλωσσικού προφίλ και του επιπέδου γλωσσομάθειας στην επιλογή γλωσσικών κωδικών από μαθητές της Α΄ Θμιας Εκπαίδευσης*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

⁴³ Πετρέλα, Ο. (2015) ο.π

υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δείκτη γλωσσικών γνώσεων.⁴⁴

Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών

Το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών⁴⁵ (European Language Label), αποτελεί μια δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα της πολυγλωσσίας, που αποσκοπεί στη ανάδειξη καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και εκμάθησης ξένων γλωσσών. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια διάκριση που απονέμεται, μία ή δυο φορές το χρόνο, στο πιο καινοτόμο πρόγραμμα εκμάθησης γλωσσών κάθε χώρας του προγράμματος ERASMUS, που λαμβάνει μέρος σε αυτήν την πρωτοβουλία.

Η δράση συντονίζεται κυρίως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά η επιλογή των προτάσεων διενεργείται σε εθνικό επίπεδο με την επιλογή των αρμόδιων φορέων. Για την Ελλάδα,⁴⁶ αρμόδιος φορέας είναι το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), το οποίο εξαιτίας της ιδιότητας του ως Εθνικής Μονάδας για το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση, διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην προώθηση της εκμάθησης γλωσσών για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Με το Σχέδιο Δράσης «Για την προώθηση της μάθησης των Γλωσσών και της Γλωσσικής Πολυμορφίας (2004-2006), η Ευρωπαϊκή Ετικέτα Γλωσσών δίνει έμφαση σε νέες δραστηριότητες για τις χώρες. Αναλυτικότερα:⁴⁷

α) Δημιουργία και απονομή ενός ετήσιου βραβείου στον μαθητή που σημείωσε την καλύτερη επίδοση στις ξένες γλώσσες αλλά και στον καλύτερο καθηγητή ξένων γλωσσών. Τέτοιου είδους βραβείο, που προωθεί την διάδοση καλών πρακτικών,

⁴⁴ Πετρέλα, Ο. (2015) ο.π

⁴⁵ European Commission (n.d). *European language initiatives*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/european-language-initiatives_en. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁴⁶ Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (χ.χ) *Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών*. Διαθέσιμο στο <https://www.iky.gr/el/ikyda/item/397-eurwpaiko-sima-glwsswn-european-language-label>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁴⁷ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ. (2011) ο.π., σελ 102

έχουν δοθεί στην Ισπανία, Ιρλανδία, Λετονία, Νορβηγία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία και Φιλανδία.⁴⁸

- β) Ανάδειξη των ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων, οι οποίες καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από το 2006, οι ευρωπαϊκές προτεραιότητες ορίζονται ανά δυο χρόνια, ώστε τα κράτη να έχουν περιθώριο για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία των εκστρατειών τους.
- γ) Υλοποίηση ετήσιων διαφημιστικών εκστρατειών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

⁴⁸ Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος Χ.. (2011) ο.π., σελ 103

Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας

Βάσει του Δικτύου Ευρυδίκη, με τίτλο «Αριθμοί κλειδιά για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στα σχολεία στην Ευρώπη», η Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (**Content and Language Integrated Learning - CLIL**), αποτελεί έναν γενικό όρο, για να προσδιοριστούν διαφορετικά είδη δίγλωσσης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με αυτή την μέθοδο, οι μαθητές διδάσκονται ένα μάθημα εξ ολοκλήρου σε μια ξένη γλώσσα.⁴⁹

Υπάρχουν πολλά επιχειρήματα υπέρ της διδακτικής μεθόδου **CLIL**, καθώς θεωρείται ότι η μέθοδος αυτή μπορεί να λειτουργήσει σαν ένα ισχυρό κίνητρο για ένα μαθητή προκειμένου να μάθει μια ξένη γλώσσα. Μέσω αυτής της μεθοδολογίας, οι μαθητές χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε καταστάσεις με ποικίλα χαρακτηριστικά επικοινωνίας, γεγονός που αποτελεί βασική αρχή στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η κατάλληλη προετοιμασία των εκπαιδευτικών ως προς το είδος της διδασκαλίας αλλά και η απαιτούμενη γλωσσομάθεια στην ξένη γλώσσα.⁵⁰

Παρά τα επιχειρήματα υπέρ της μεθόδου **CLIL**, μόνο σε ένα μικρό αριθμό χωρών, όπως η Ιταλία, η Κύπρος, το Λουξεμβούργο, η Αυστρία, η Μάλτα και το Λίχτενσταϊν, περιλαμβάνεται η Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (**CLIL**) σε όλα τα σχολεία, σε κάποιο επίπεδο εκπαίδευσης⁵¹. Είναι αρκετά σαφές, ότι δεν είναι αρκετά διαδεδομένη η μέθοδος και για αυτό το λόγο δεν υπάρχουν ακόμα διεθνώς συγκρίσιμα στοιχεία, που να αποδεικνύουν σε ποιο βαθμό έχει επεκταθεί το πρόγραμμα.

Η μέθοδος **CLIL**, έχει εφαρμοστεί στην **Ελλάδα**, σποραδικά στην διδασκαλία της Γεωγραφίας και της Ιστορίας, μέσω της Αγγλικής Γλώσσας σε **κάποια** δημόσια σχολεία⁵². Αρχικά, το **3^ο Πειραματικό Σχολείο Εύοσμου**, εφαρμόζει τη μέθοδο από

⁴⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α). Αριθμοί Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη. Διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b929832-3f61-11e7-a08e-01aa75ed71a1/language-el>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁵⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α) ο.π

⁵¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α) ο.π

⁵² Διαμαντίδου, Ε. (2017) «Η μεθοδολογία **CLIL**: θεωρητικά ζητήματα και ερευνητικά δεδομένα στην ελληνική κοινωνία». Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

το 2010 και ήταν επίσημα η πρώτη χρονιά που εφαρμόστηκε σε ελληνικό δημόσιο σχολείο⁵³. Αναλυτικότερα:

- Το **2010-2011**, η μέθοδος πραγματοποιήθηκε στο μάθημα της Γεωγραφίας, για τους μαθητές της ΣΤ' τάξης για δυο ώρες την εβδομάδα και η Γεωγραφία διδάχτηκε εξ ολοκλήρου στα Αγγλικά όλη τη σχολική χρονιά.
- Το **2011-12**, διδάχθηκαν με τη μέθοδο CLIL, οι μαθητές της Δ' Τάξης την Περιβαλλοντική Αγωγή, Γεωγραφία και Θρησκευτικά στην Ε' Τάξη και στην ΣΤ' τάξη Ιστορία και Γεωγραφία. Το κάθε ένα μάθημα διδάσκονταν ένα δίωρο την εβδομάδα στις ώρες που ήταν προγραμματισμένα τα μαθήματα.
- Τη σχολική χρονιά **2012-13**, το πιλοτικό πρόγραμμα επεκτάθηκε και στην Γ' τάξη, στο μάθημα της Ιστορίας στην Αγγλική Γλώσσα όπως και όλα τα προηγούμενα.
- Το πρόγραμμα συνεχίστηκε έως και τη σχολική χρονιά **2016-2017**, να διδάσκεται στη Φυσική Αγωγή στην Έ τάξη, στην Γ' και 'Δ τάξη το μάθημα της Ιστορίας, ενώ στην ΣΤ τάξη το μάθημα της Μουσικής μέσω των Γαλλικών.

Επιπλέον, οι Eftasiadi (2017), Manitsidou (2012), Grammatikopoulou(2016), Mattheoudais (2015-2016), Laskaridou & Emmanouilidou και τέλος οι Zafiri & Zouganeli (2017), πραγματοποίησαν έρευνες⁵⁴ στο συγκεκριμένο Σχολείο σχετικά με την επίδραση της μεθόδου στους μαθητές και τα πιθανά μαθησιακά οφέλη που έχουν οι μαθητές, οι οποίοι διδάσκονται τη μέθοδο CLIL.

Τα πορίσματα των ερευνών δείχνουν ότι η μέθοδος έχει **θετική επίδραση** στην ανάπτυξη της ξένης γλώσσας στους ελληνόφωνους μαθητές, αν και η αγγλική γλώσσα ως μοναδικό εργαλείο διδασκαλίας του αντικειμένου ενδέχεται να επηρεάσει τη γνώση τους πάνω στο αντικείμενο. Πρόσθετα σε αυτό, η μέθοδος μπορεί να επηρεάσει θετικά τις επιλεκτικές λειτουργίες των μαθητών (όπως της προσοχής) αλλά και της εργαζόμενης μνήμης σε θέματα κειμένων γραμμένα στην ξένη γλώσσα.⁵⁵

⁵³ Διαμαντίδου, Ε. (2017) ο.π

⁵⁴ Διαμαντίδου, Ε. (2017) ο.π

⁵⁵ Διαμαντίδου, Ε. (2017) ο.π

Η μέθοδος CLIL, πραγματοποιήθηκε και στα Δημοτικά Σχολεία 15^ο, 17^ο, 69^ο, 79^ο, 87^ο, 106^ο της 7^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Θεσσαλονίκης, για δυο σχολικές χρονιές (2014-2015 & 2015-2016). Οι μαθητές διδάχτηκαν στην ελληνική γλώσσα και στην Αγγλική συγκεκριμένες διδακτικές ενότητες σε γνωστικά αντικείμενα όπως, Περιβαλλοντική Αγωγή, Αγωγή Υγείας, Γεωγραφία και Ιστορία.⁵⁶ Τέλος, πολυπληθείς είναι οι απόπειρες, μικρότερης όμως κλίμακας στην εφαρμογή της CLIL στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ λιγότερες είναι στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

⁵⁶ Διαμαντίδου, Ε. (2017) ο.π

PISA 2025 Foreign Language Assessment

Το πρόγραμμα για την αξιολόγηση των ξένων Γλωσσών «Pisa 2025»⁵⁷ είναι μια προσπάθεια συνεργασίας μεταξύ διαφόρων φορέων, συμπεριλαμβανομένων κυβερνήσεων, ερευνητών, εθνικών και διεθνών εμπειρογνομόνων και της Γραμματείας του ΟΟΣΑ. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αξιολόγησης βασίζεται στην ανατροφοδότηση και στις συμβουλές από μια ειδική ομάδα αναγνωρισμένων εμπειρογνόμων στο πεδίο της αξιολόγησης των ξένων γλωσσών, στην διδασκαλία και μάθηση τω ξένων γλωσσών. Η αξιολόγηση διεξάγεται σε συνεργασία με το Cambridge Assessment English.

Η Γραμματεία του ΟΟΣΑ έχει συντονιστικό ρόλο όλων των παραπάνω παραγόντων, καθώς και με την Τεχνική Συμβουλευτική Ομάδα PISA (Technical Advisory Group) (TAG) και τους εργολάβους του PISA 2025 που θα είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή της αξιολόγησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί στενά την ανάπτυξη του τεστ, βοηθώντας με την τεχνογνωσία που βασίστηκε σε προηγούμενες εργασίες σε επίπεδο ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλωσσικές Ικανότητες. Η ΕΕ συγχρηματοδοτεί επίσης τον τεχνικό σχεδιασμό της αξιολόγησης, την ανάπτυξη του πλαισίου και τα ερωτηματολόγια με βάση τα συμφραζόμενα, καθώς και μια πιλοτική δοκιμή.

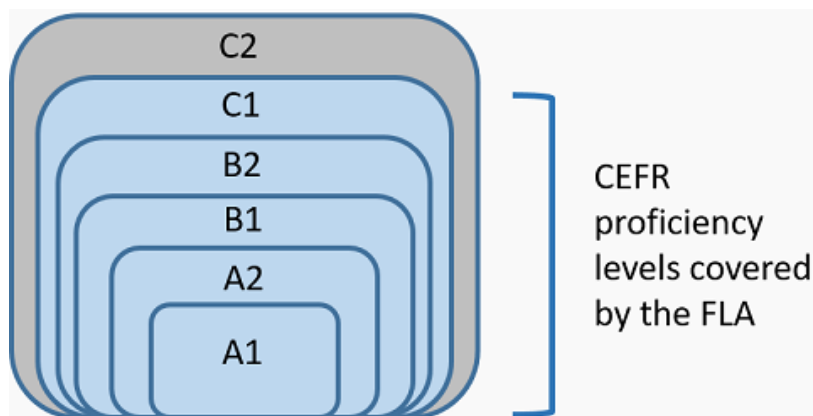
Το τεστ για την αξιολόγηση των ξένων γλωσσών θα αποτελείται από:

- Μια δοκιμασία για την αξιολόγηση των γνώσεων των ξένων γλωσσών
- Ένα σύνολο ερωτηματολογίων για εκπαιδευτικούς, μαθητές, σχολεία και γονείς, καθώς και ερωτηματολόγιο σε επίπεδο συστήματος για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το πλαίσιο και την πολιτική της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει βασικές γλωσσικές ικανότητες που απαιτούνται για τη μελέτη και την εργασία σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Ο πρώτος κύκλος θα ξεκινήσει με την αξιολόγηση της αγγλικής γλώσσας που είναι η πιο συχνά διδασκόμενη ξένη γλώσσα σε σχολεία σε όλο τον κόσμο και θα

⁵⁷ OECD (n.n). *PISA 2025 Foreign Language Assessment*. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/pisa/foreign-language/>. [Πρόσβαση 12 Νοεμβρίου 2020]

επικεντρωθεί στις δεξιότητες της ανάγνωσης, ομιλίας και ακρόασης (Reading, Speaking, Listening).

Ανώτερος **στόχος** του προγράμματος για την αξιολόγηση των ξένων γλωσσών είναι.⁵⁸

1) Διεθνής Σύγκριση

- επίπεδο επάρκειας με βάση την κλίμακα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς
- αποτελέσματα απόδοσης που λαμβάνουν υπόψη τους παράγοντες περιβάλλοντος

2) Εθνικά Διαγνωστικά

- αδυναμίες και δυνατά σημεία στη γνώση των Ξένων Γλωσσών
- κενά επιτευγμάτων και διαφοροποίηση στο σχολικό σύστημα
- ανάλυση των τάσεων

3) Μαθήματα πολιτικής και πρακτικής

- Εντοπισμός των καλύτερων πρακτικών στην διδασκαλία και στην μάθηση των ξένων γλωσσών στο σχολείο.

Οι δεξιότητες ξένων γλωσσών αυξάνουν τη σημασία τους στα προγράμματα σπουδών σε όλο τον κόσμο και οι κυβερνήσεις θέλουν να μάθουν εάν οι προσπάθειές

⁵⁸ OECD (n.n). ο.π

τους για προώθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης ξένων γλωσσών είναι αποτελεσματικές. Στην προσπάθεια αυτή των κυβερνήσεων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής χρειάζονται στοιχεία σχετικά με τις πιο αποτελεσματικές πολιτικές και μεθόδους διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται για να παρέχουν στους μαθητές τις δεξιότητες που θα χρειαστούν τόσο στο μέλλον όσο και τώρα. Τα ερωτήματα πολιτικής που σχετίζονται με τη διδασκαλία των ξένων Γλωσσών, αφορούν τρεις περιοχές πολιτικής, στις οποίες τα εκπαιδευτικά συστήματα του κόσμου χρειάζονται περισσότερα εκπαιδευτικά στοιχεία. Οι τομείς είναι οι εξής:

– **Curriculum**

Policy Question: Πώς τοποθετούνται ξένες γλώσσες στο πρόγραμμα σπουδών, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας έναρξης και της ένταξης με άλλα μαθήματα;

– **Teaching**

Policy Question: Πως διδάσκονται οι ξένες γλώσσες στα σχολικά συστήματα σε όλο το κόσμο;

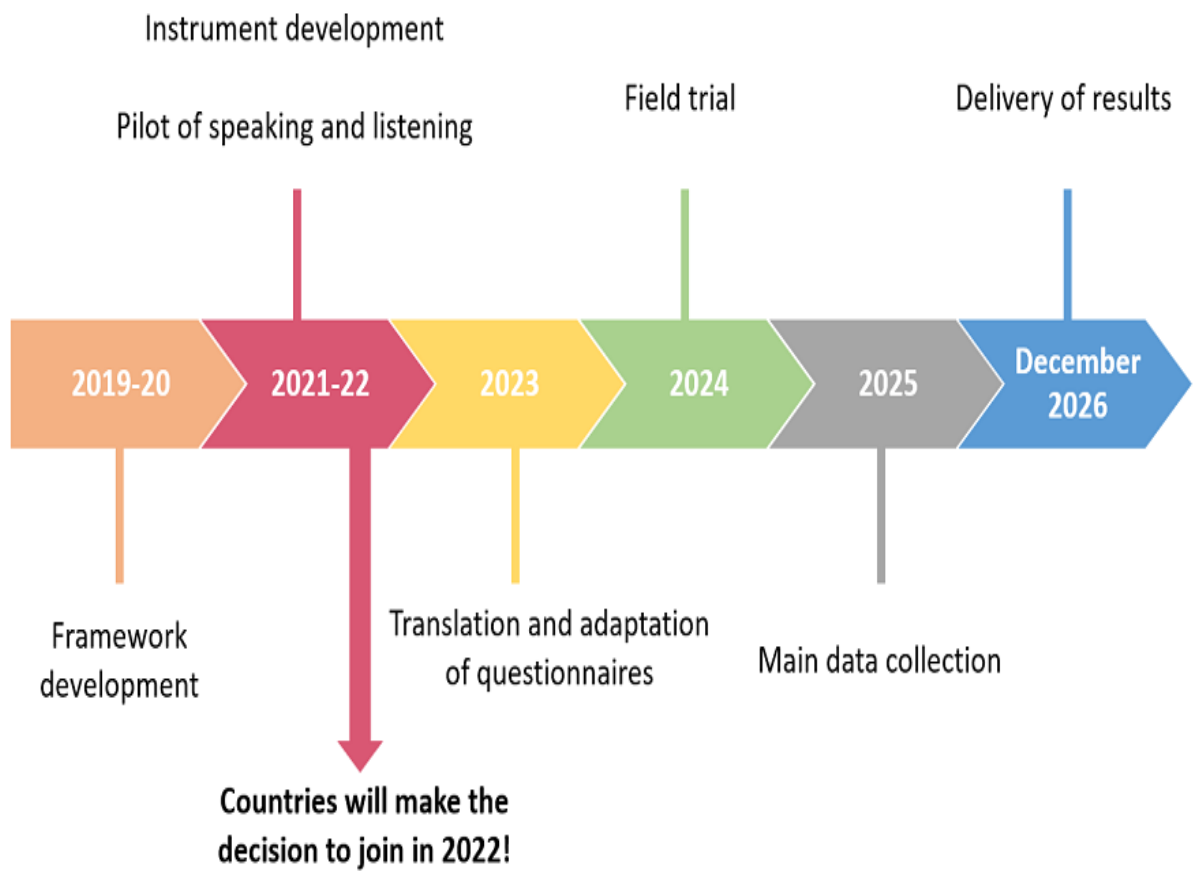
– **Context**

Policy Question: Πώς σχετίζεται η έκθεση σε γλώσσες στην καθημερινή ζωή με την εκμάθηση γλωσσών;

Με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης και την συγκέντρωση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αλλά και οι εθνικές κυβερνήσεις θα είναι σε θέση να καταλάβουν:

- τον **αντίκτυπο** που έχουν οι αποφάσεις για το αναλυτικό πρόγραμμα και τη διδακτέα ύλη στα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών
- τις **καλύτερες δυνατές πρακτικές** για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών
- τον **αντίκτυπο των** προσωπικών, οικείων και κοινωνικών παραγόντων.

Timeline of Foreign Language Assessment ⁵⁹

⁵⁹ OECD (n.n). *PISA 2025 Foreign Language Assessment*. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/pisa/foreign-language/>. [Πρόσβαση 12 Νοεμβρίου 2020]

Συμβούλιο της Ευρώπης

Το έργο του Συμβούλιο της Ευρώπης⁶⁰ σε θέματα γλωσσικής πολιτικής με στόχο την προώθηση της πολυγλωσσίας και την εκμάθηση των γλωσσών, χρονολογείται από την δεκαετία του 1960. Οι δραστηριότητές του συντονίζονται από δυο επιπλέον όργανα: το Τμήμα Γλωσσικής Πολιτικής στο Στρασβούργο της Γαλλίας και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών, που εδρεύει στο Γκρατς στην Αυστρία.

Οι δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα αυτό, όπως αναφέρθηκε στοχεύουν στην προώθηση της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας μεταξύ των πολιτών, με απώτερο στόχο την⁶¹:

- καταπολέμηση της ξενοφοβίας με τη βελτίωση της επικοινωνίας και της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των ατόμων
- προστασία και ανάπτυξη της γλωσσικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής πολυμορφίας της Ευρώπης ως πηγή αμοιβαίου εμπλουτισμού
- διευκόλυνση της προσωπικής κινητικότητας και της ανταλλαγής ιδεών
- ανάπτυξη μιας αρμονικής προσέγγισης στη διδασκαλία γλωσσών βάσει κοινών αρχών
- προώθηση της πολυγλωσσίας σε μια μεγάλη κλίμακα.

Το **Τμήμα Γλωσσικής Πολιτικής⁶² στο Στρασβούργο**, έχει ως αρμοδιότητα το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων με σκοπό την ανάπτυξη γλωσσικών πολιτικών για την προώθηση της πολυγλωσσίας για τις χώρες, που έχουν επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση και ως απάντηση στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και προτεραιότητες των κρατών μελών. Οι δράσεις επιδιώκουν όχι μόνο την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών, αλλά και την εξασφάλιση και την ενίσχυση των

⁶⁰ Συμβούλιο της Ευρώπης (χ.χ) *Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών: Προωθώντας την υπεροχή στη γλωσσική εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο <http://www.ecml.at/Portals/1/documents/about-us/leaflet-greek.pdf?ver=2011-01-24-095123-297>

⁶¹ Council Of Europe (n.d) *European Center of Modern Languages of the Council of Europe: Promoting Excellence in Language Education*. Διαθέσιμο στο <https://www.ecml.at/Aboutus/ECMLintheCouncilofEurope/tabid/121/language/en-GB/Default.aspx>.

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁶² Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστήμιο Αθηνών (χ.χ). *Η πολυγλωσσία στο Συμβούλιο της Ευρώπης*. Διαθέσιμο στο <http://elp.enl.uoa.gr/eyrwpaiki-glwssiki-politiki/proo8hsh-ths-polyglwssias-sthn-eyroph/polyglwssia-kai-symboylio-ths-eyrophs/h-polyglwssia-sto-symboylio-ths-eyrophs.html>.

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

γλωσσικών δικαιωμάτων, την εμπάθυνση της αμοιβαίας κατανόησης, την εδραίωση της δημοκρατικής ιθαγένειας και τη συμβολή στην κοινωνική συνοχή.

Στον τομέα της Εκπαίδευσης, μια από τις πρωτοβουλίες στις οποίες δραστηριοποιείται το Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως ήδη διατυπώθηκε, είναι το **Ευρωπαϊκό Κέντρο Ξένων Γλωσσών**.⁶³ Το τμήμα (ECML), έχει ως αρμοδιότητα την υποστήριξη της εφαρμογής της γλωσσικής εκπαιδευτικής πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης, προτείνοντας καινοτόμους μεθόδους για τη διδασκαλία και την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την υποστήριξη ερευνητικών έργων στον τομέα αυτό.

⁶³ Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (χ.χ). ο.π

1.3: Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την προώθηση της Πολυγλωσσίας

Η πολιτική πολυγλωσσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία ενθαρρύνει την εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών, επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων της εκπαίδευσης, όπως τα προγράμματα Lingua, Socrates, Leonardo & Comenius, τα οποία θα αναλυθούν διεξοδικά σε αυτήν την ενότητα της εργασίας.

Το πρόγραμμα **Lingua** (1990-1994), αφορά την προώθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης των ξένων γλωσσών, με στόχο την ενθάρρυνση και την ενίσχυση της γλωσσικής πολυμορφίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και εκμάθησης των ξένων γλωσσών και την προώθηση πρόσβασης στη δια βίου μάθηση ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε ατόμου⁶⁴. Στο πλαίσιο του προγράμματος Lingua, χορηγήθηκαν στους σπουδαστές και στους καθηγητές ξένων γλωσσών σημαντικές υποτροφίες για την κινητικότητα τους σε άλλες χώρες, προκειμένου να αναζωογονήσουν τις γλωσσικές και μεθοδολογικές τους γνώσεις.⁶⁵

Το πρόγραμμα **Socrates** είναι ένα πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της εκπαίδευσης, το οποίο αναπτύχθηκε σε δυο φάσεις. Η μια καλύπτει το χρονικό διάστημα μεταξύ 1995 έως 1999, ενώ η δεύτερη φάση διήρκησε από το 2000 έως και το 2006 και συμπεριέλαβε τις δράσεις του προγράμματος Erasmus και Lingua. Οι κύριες δράσεις του προγράμματος «Σωκράτης» αφορούν τους εξής εκπαιδευτικούς σταθμούς: το **σχολείο** (Comenius), το **Πανεπιστήμιο** (Erasmus) και την **εκπαίδευση ενηλίκων** (Grundtvig)⁶⁶.

Οι στόχοι του προγράμματος «Σωκράτης», κατά την **1^η φάση** (1995-1999), είναι οι ακόλουθοι:⁶⁷

- Ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης
- Προώθηση των γλωσσών και ειδικά των λιγότερων διαδεδομένων

⁶⁴ Κολούτσου, Β. (2017) ο.π

⁶⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994). *Η εκμάθηση των ξένων γλωσσών: κλειδί για την επικοινωνία και την κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_94_1097. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁶⁶ Ασδεράκη, Φ. (2008) *Ευρώπη και Παιδεία: Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι ΣΙΔΕΡΗΣ, σελ 207

⁶⁷ Ασδεράκη, Φ. (2008) ο.π., σελ 227

- Ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων
- Προώθηση επαφών μεταξύ των μαθητών
- Ενθάρρυνση κινητικότητας των φοιτητών
- Ενθάρρυνση κινητικότητας των καθηγητών

Η 2^η φάση του προγράμματος (2000-2006), έχει τους εξής στόχους:

- Ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης
- Δια βίου εκπαίδευση, μέσω της εκμάθησης ξένων γλωσσών
- Προώθηση συνεργασίας και κινητικότητας μέσω της εκπαίδευσης
- Ενθάρρυνση της καινοτομίας στην εκπαίδευση, με τη χρήση νέων τεχνολογιών

Το πρόγραμμα «**Σωκράτης**», περιλαμβάνει μια σειρά ενεργειών στο τομέα της εκπαίδευσης, οι οποίες προωθούν την εκμάθηση των ξένων γλωσσών:⁶⁸

Η ενέργεια **Comenius**, η οποία αφορά την σχολική εκπαίδευση, αποσκοπεί στην βελτίωση της εκπαίδευσης στην συγκεκριμένη βαθμίδα και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής της διάστασης αυτής, στην διακρατική συνεργασία μεταξύ των σχολικών ιδρυμάτων και στην βελτίωση της επαγγελματικής εξέλιξης ατόμων που απασχολούνται άμεσα στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης, καθώς και στην προαγωγή της γλωσσομάθειας και της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης.

Η ενέργεια **Erasmus**, η οποία αναφέρεται στην Ανώτατη Εκπαίδευση, προωθεί την ευρωπαϊκή διεπιστημονική συνεργασία, την κινητικότητα των σπουδαστών αλλά και του διδακτικού προσωπικού και την βελτίωση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης σπουδών και τίτλων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η δράση **GRUNDTVIG**, η οποία ανταποκρίνεται στην εκπαίδευση ενηλίκων και δια βίου μάθηση, μεταξύ άλλων προωθεί την ευρωπαϊκή συνεργασία και την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, μέσω προγραμμάτων ευρωπαϊκής συνεργασίας.

⁶⁸ Ασδεράκη, Φ. (2008) ο.π., σελ 228

Επιπλέον, η δράση **Lingua**, προωθεί την εκμάθηση των ξένων γλωσσών σε όλες τις βαθμίδες, υποστηρίζοντας τις λοιπές ενέργειες του προγράμματος Σωκράτης.

Το πρόγραμμα **Comenius**, εστιάζει σε όλες τις βαθμίδες της σχολικής εκπαίδευσης από την προσχολική έως και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και απώτερος στόχος του προγράμματος είναι η κατανόηση των ευρωπαϊκών πολιτισμών, η οποία επιτυγχάνεται μέσω των ανταλλαγών και συνεργασίας σχολείων από διαφορετικές χώρες.⁶⁹

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012)⁷⁰, ορίζει το επίκεντρο του προγράμματος Δια βίου Μάθησης ως «Δημιουργία ευκαιριών, εκπαίδευσης & κατάρτισης για όλους». Το πρόγραμμα αποτελείται από τέσσερα υποπρογράμματα που χρηματοδοτούν έργα σε διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το «Πρόγραμμα Comenius» είναι το υποπρόγραμμα επικεντρωμένο στη σχολική εκπαίδευση. Πριν από την έναρξη του Προγράμματος διά βίου μάθησης (2007-2013), το πρόγραμμα Comenius ήταν μέρος του προγράμματος Socrates II (2000-2006).

Το πρόγραμμα «Comenius»,⁷¹ είναι σημαντικό για όλους τους εμπλεκόμενους στη σχολική εκπαίδευση, τόσο για τους μαθητές και τους καθηγητές όσο και τις τοπικές αρχές, τους εκπροσώπους των ενώσεων των γονέων, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ινστιτούτα κατάρτισης εκπαιδευτικών και πανεπιστήμια. Οι δράσεις του προγράμματος, στοχεύουν να βοηθήσουν τους νέους αλλά και το εκπαιδευτικό προσωπικό να κατανοήσει καλύτερα το φάσμα των ευρωπαϊκών γλωσσών, αξιών και γλωσσών. Παράλληλα, βοηθούν τους νέους να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες και ικανότητες ζωής που είναι απαραίτητες για την προσωπική ανάπτυξη, την μελλοντική απασχόληση αλλά και την ιδιότητα ως ενεργός πολίτης του κόσμου.

⁶⁹ Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων (χ.χ.) *Το Πρόγραμμα Comenius*. Ανακτήθηκε από <https://www.minedu.gov.gr/2012-07-19-10-59-39/2012-07-24-09-19-14/162-eu-programs-sub/epimerous-programmata/3636-comenius-prosxoliki-kai-sxoliki-ekpaideysi>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁷⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) *Οι σχολικές συμπράξεις βελτιώνουν τις δεξιότητες των μαθητών και των εκπαιδευτικών*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_12_1352. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) ο.π

Επιπλέον, το πρόγραμμα εξετάζει θέματα που είναι άμεσα συνυφασμένα με τις συντρέχουσες συζητήσεις και εξελίξεις στην πολιτική των σχολείων όπως το κίνητρο για μάθηση, δεξιότητες του «μαθαίνω προς μαθαίνω», βασικές ικανότητες, ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο και τη συμμετοχική εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, βάσει της τελικής αναφοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2012), το πρόγραμμα «Comenius» στοχεύει:⁷²

- Στην βελτίωση και στην αύξηση της κινητικότητας των μαθητών και του εκπαιδευτικού προσωπικού σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Στην ενίσχυση και την αύξηση των συνεργασιών μεταξύ των σχολείων, από διαφορετικά κράτη-μέλη της ΕΕ
- Στην ενθάρρυνση για εκμάθηση ξένων γλωσσών, καινοτόμου περιεχομένου βασισμένου σε ICT, υπηρεσιών και βέλτιστων τεχνικών διδασκαλίας αλλά και πρακτικών
- Στην βελτίωση της ποιότητας της Ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης των δασκάλων
- Στην βελτίωση των παιδαγωγικών προσεγγίσεων και της διαχείρισης των σχολείων

Στα πλαίσια του προγράμματος «Comenius», πραγματοποιήθηκε εν έτει 2020, το βραβείο *Jan Amos Comenius Prize*, ενός πανευρωπαϊκού διαγωνισμού με την συμμετοχή 24 κρατών μελών της ΕΕ.⁷³ Η συγκεκριμένη δράση αποτελεί ένα πιλοτικό πρόγραμμα που προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το βραβείο αναφέρεται σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την υψηλού επιπέδου διδασκαλία σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.⁷⁴

Αναλυτικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκήρυξε διαγωνισμό για τη βράβευση σχολείων που έχουν να επιδείξουν μεθόδους διδασκαλίας, οι οποίες αποτελούν έμπνευση και προσελκύουν μαθητές να λάβουν μέρος σε

⁷² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) ο.π

⁷³ European Commission (2020) *Learning about the European- 22 schools awarded the Jan Amos Comenius Prize*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/education/news/jan-amos-comenius-prize-winners-announced_en. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁷⁴ European Commission (2020) ο.π

δραστηριότητες ενεργής μάθησης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση⁷⁵. Η Ελλάδα ήταν ένα από τα 22 κράτη μέλη, που έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό και το 2^ο ΓΕΛ Γέρακα, εκπροσωπώντας την Ελλάδα, ήταν ένα από τα σχολεία στο οποίο απονεμήθηκε το βραβείο *Jan Amos Comenius Prize*, για την δημιουργική τους προσπάθεια στη διδασκαλία για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 2018, η σύσταση του Συμβουλίου για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας χαρακτήρισε τη διδασκαλία και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με την ιστορία, τις αξίες και τη λειτουργία της ΕΕ ως πολιτική προτεραιότητα⁷⁶. Το βραβείο αυτό αποσκοπεί στην προβολή ορθών πρακτικών διδασκαλίας με στόχο την επίτευξη των στόχων της σύστασης.

Παράλειψη θα αποτελούσε αν δεν γινόταν αναφορά στην Επίτροπο για την Καινοτομία, την Έρευνα, τον Πολιτισμό, την Εκπαίδευση και τη Νεολαία, Mariya Gabriel, η οποία δήλωσε τα εξής: «*Η εκμάθηση για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σχολείο δεν είναι πολυτέλεια, είναι αναγκαιότητα. Πρέπει να ενισχύσουμε τις γνώσεις και την κατανόηση των πολιτών από νεαρή ηλικία. Τα σχολεία μας μπορούν να καλλιεργήσουν την κριτική συνείδηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αίσθηση ότι ανήκουν σε αυτήν, με τρόπους που εμπνέουν.*»⁷⁷

Το πρόγραμμα **Erasmus+**⁷⁸, είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση, τη Νεολαία και τον Αθλητισμό για την περίοδο 2014-2020. Στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση της πολυγλωσσίας και η κινητικότητα των νέων. Σύμφωνα με τον οδηγό του προγράμματος «Στόχος των ευκαιριών που παρέχονται για τη στήριξη της εκμάθησης γλωσσών είναι να καταστήσουν την κινητικότητα αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη, να βελτιώσουν τις μαθησιακές επιδόσεις και να συμβάλουν, με τον τρόπο αυτό, στον

⁷⁵ European Commission (2020) ο.π

⁷⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2018). *ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Μαΐου 2018 για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας*. Ανακτήθηκε από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607(01)&from=EN). [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁷⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020). *Μαθαίνουμε για την Ευρωπαϊκή Ένωση- το βραβείο Jan Amos Comenius απονέμεται σε 22 σχολεία*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/education/news/jan-amos-comenius-prize-winners-announced_el. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁷⁸ European Commission (2016) *ERASMUS+ Οδηγός Προγράμματος*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/2017-erasmus-plus-programme-guide-v1_el.pdf. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

ειδικό στόχο του Προγράμματος». Παράλληλα, το πρόγραμμα Erasmus+ χρηματοδοτεί πολυάριθμα σχέδια σε ετήσια βάση για την υποστήριξη της διδασκαλίας και της εκμάθησης νοηματικών γλωσσών καθώς και για την προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη γλωσσική πολυμορφία και της προστασίας των μειονοτικών γλωσσών.⁷⁹

⁷⁹ Κολούτσου, Β. (2017) ο.π

1.4: Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ευρωπαϊκά πλαίσια

Από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο σεβασμός για τη γλωσσική πολυμορφία θεωρείται βασική αρχή και περιλαμβάνεται στον πιο θεμελιώδη νόμο της, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.⁸⁰ Οι ανοιχτές, δημοκρατικές και ευημερούσες κοινωνίες χρειάζονται φιλόδοξες εκπαιδευτικές πολιτικές για τις ξένες γλώσσες. Υπάρχουν πολλά επιχειρήματα γιατί τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να ενισχύσουν τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών.

Αρχικά, σε ότι αφορά το ίδιο το άτομο η εκμάθηση των ξένων γλωσσών δημιουργεί τόσο προσωπικές όσο και επαγγελματικές ευκαιρίες, με την ελεύθερη διακίνηση των προσώπων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης «εκμεταλλεόμενοι» την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Από την άλλη, πλευρά, η πολυγλωσσία στις επιχειρήσεις θεωρείται βασικό πλεονέκτημα για την βιωσιμότητα τους, καθώς καθίστανται ανταγωνιστικότερες και οι εργαζόμενοι με γλωσσικές δεξιότητες, αποτελούν ζωτικό πόρο επιτυχίας των επιχειρήσεων στις «παγκόσμιες αγορές».

Προκειμένου, λοιπόν, οι κοινωνίες της Ευρώπης να συνεχίζουν να ευημερούν, να είναι διαφορετικές και ανοιχτές, κρίνεται απαραίτητη η εκμάθηση και η ενίσχυση διδασκαλίας των ξένων γλωσσών. Για να επιτευχθεί αυτό με επιτυχία, είναι ζωτικής σημασίας τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία να ξεκινούν την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, γεγονός που αποτελεί τον φιλόδοξο στόχο της Βαρκελώνης.

Βάσει στοιχείων του Δικτύου Ευρυδίκη, με τίτλο «Αριθμοί κλειδιά για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στα σχολεία στην Ευρώπη»⁸¹, το 2005, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 67,3% των μαθητών που άνηκαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μάθαιναν μια ξένη γλώσσα ενώ το 2014 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 83,8%. Η Πολωνία αποτελεί ένα ξεχωριστό παράδειγμα, καθώς θέσπισε μια σειρά μεταρρυθμίσεων για την εκμάθηση δυο ξένων γλωσσών από μικρή ηλικία. Το 2008, η διδασκαλία της ξένης γλώσσας ξεκινούσε από την Α΄ Δημοτικού (7 ετών), ενώ το

⁸⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α). Αριθμοί Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη. Διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b929832-3f61-11e7-a08e-01aa75ed71a1/language-el>. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁸¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α). ο.π

2014, η διδασκαλία της ξένης γλώσσας έγινε υποχρεωτική στην προσχολική εκπαίδευση.

Στην Δανία, την Ιταλία και την Μάλτα⁸² η εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας καθίσταται απαραίτητη από την ηλικία των 11 ετών και παύει να είναι υποχρεωτική στην αρχή του ανώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, στην Τουρκία, η δεύτερη ξένη γλώσσα γίνεται υποχρεωτική όταν ξεκινούν τον ανώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Δυο άλλες χώρες, η Γαλλία και η Τσέχική Δημοκρατία, έχουν αναπτύξει μεταρρυθμίσεις για μια ουσιαστική μείωση της ηλικίας κατά την οποία θα ξεκινά η διδασκαλία των ξένων γλωσσών, δηλαδή στα πρώτα χρόνια του κατώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, στην Σλοβενία, Ισπανία, Κροατία, Σουηδία, Νορβηγία, η εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας αποτελεί δικαίωμα και όχι υποχρέωση και οι μαθητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν αν θέλουν να το παρακολουθούν.

Ως αναφορά στις ξένες γλώσσες που μαθαίνουν οι μαθητές, σε 18 εκπαιδευτικά συστήματα η Αγγλική γλώσσα αποτελεί υποχρεωτική γλώσσα που όλοι οι μαθητές πρέπει να μάθουν κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης. Σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τουλάχιστον το 90% των μαθητών μαθαίνει την αγγλική γλώσσα από τον κατώτατο κύκλο εκπαίδευσης, ενώ έπονται άλλες όπως τα γαλλικά (12%), τα γερμανικά (11%), τα ισπανικά (7%) και τα ρώσικα (5%).⁸³

Πιο συγκεκριμένα, σχεδόν όλα τα σχολεία (99% - 100%) στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Αυστρία και την Ισπανία μάθαιναν την Αγγλική ως ξένη γλώσσα το 2017, όπως και στην περίπτωση του Λιχτενστάιν, την Νορβηγία και Βόρεια Μακεδονία. Παράλληλα, οι 9 στους 10 μαθητές μαθαίνουν Αγγλικά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, την Πολωνία, την Ιταλία, την Γαλλία και την Κροατία.⁸⁴

⁸² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α). ο.π

⁸³ Πετρέλα, Ο. (2015) ο.π

⁸⁴ Eurostat (2020) *Foreign language learning statistics*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_language_learning_statistics. [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

Ενδιαφέρον προκαλεί η περίπτωση του Λουξεμβούργου, στο οποίο συνυπάρχουν τρεις επίσημες γλώσσες και οι περισσότεροι μαθητές της πρωτοβάθμιας εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στη λουξεμβουργιανή γλώσσα, τα γαλλικά και τα γερμανικά, ενώ τα αγγλικά εισάγονται στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Παρόμοια είναι και η κατάσταση στο Βέλγιο, όπου δίνεται έμφαση στα δημοτικά σχολεία συχνά στην εκμάθηση γαλλικών ή ολλανδικών (ανάλογα με την κοινότητα ή και την περιοχή), ωστόσο, ένα αυξανόμενο ποσοστό των μαθητών του δημοτικού σχολείου του Βελγίου τώρα σπουδάζουν αγγλικά ως ξένη γλώσσα.⁸⁵

Εκτός από το Λουξεμβούργο, τα επόμενα υψηλότερα ποσοστά παιδιών δημοτικού που μαθαίνουν γαλλικά ως ξένη γλώσσα το 2017 καταγράφηκαν στην Ελλάδα, το Βέλγιο, τη Ρουμανία και την Ισπανία⁸⁶. Το 2017, τα γερμανικά ήταν η κύρια ξένη γλώσσα που διδάσκονταν σε όλα τα παιδιά του δημοτικού σχολείου στο Λουξεμβούργο, ενώ λίγο πάνω από το 1/5 των παιδιών δημοτικού σχολείου διδάχθηκαν την γερμανική γλώσσα στην Κροατία και την Ουγγαρία.⁸⁷

Βάσει της μελέτη του Ευρωβαρομέτρου «Οι Ευρωπαίοι και οι Γλώσσες τους», που δημοσιεύτηκε το 2012⁸⁸, το 98% των ερωτηθέντων, θεωρούν την εκμάθηση ξένων γλωσσών, πολύ χρήσιμο εφόδιο για το μέλλον των παιδιών τους. Αναλυτικότερα, το 79% θεωρεί τα αγγλικά ως μια από τις πιο χρήσιμες γλώσσες για το μέλλον και την σταδιοδρομία των παιδιών τους αλλά και σε μικρότερη κλίμακα τα Γαλλικά (20%), τα Ισπανικά (16%) και τα Κινέζικα (14%).

Ανακεφαλαιωτικά, βάσει στοιχείων της Eurostat, το 2017 σε ολόκληρη την Ευρώπη, το 91% των μαθητών της πρωτοβάθμιας σπούδαζαν αγγλικά - περισσότερο από όλες τις άλλες ξένες γλώσσες που μαθαίνουν⁸⁹. Οι επόμενες πιο μελετημένες γλώσσες στα ευρωπαϊκά σχολεία είναι η γαλλική, η γερμανική και η ισπανική, η

⁸⁵ Eurostat (2020) ο.π

⁸⁶ Δεν υπάρχουν πρόσφατες πληροφορίες για την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο

⁸⁷ Eurostat (2020) ο.π

⁸⁸ European Commission (2012) *Special Eurobarometer-386 EUROPEANS AND THEIR*

LANGUAGES. Ανακτήθηκε από

https://ec.europa.eu/comfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf . [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁸⁹ Pew Research Center (2020) *Most European students learn English in school*. Ανακτήθηκε από <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/04/09/most-european-students-learn-english-in-school> [Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020]

καθεμία συγκεντρώνει όχι περισσότερο από το 15% των μαθητών που συμμετείχαν το 2017.

1.5: Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ελλάδα

Η γλωσσομάθεια αποτελεί ένα φαινόμενο με σημαντική παρουσία στο ελληνικό Σχολείο. Σύμφωνα με το ΦΕΚ του 2016,⁹⁰ το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας διδάσκεται για 1 ώρα στην Α και Β΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου και για 3 ώρες στις υπόλοιπες τάξεις. Επίσης, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 1324 τ.Β΄/11-05- 2016),⁹¹ η διδασκαλία της 2^{ης} ξένης γλώσσας, Γαλλικής και Γερμανικής πραγματοποιείται για 2 ώρες την εβδομάδα στην Έ & ΣΤ΄ τάξη, 4/θέσιων και άνω δημοτικών Σχολείων του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Κριτήριο για τη διδασκαλία της 2^{ης} ξένης γλώσσας αποτελεί η πλειοψηφία δηλώσεων προτίμησης σε επίπεδο τμήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύχθηκε και δημιουργήθηκε το ΠΕΑΠ (Πρόγραμμα Εκμάθησης Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία), στα πλαίσια του έργου με τίτλο «Νέες Πολιτικές Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης στο Σχολείο: Η εκμάθηση της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία». Το ΠΕΑΠ είναι το πρόγραμμα στο οποίο στηρίζεται αποκλειστικά το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας που προσφέρεται στις δυο πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου.

Το καινοτόμο αυτό πρόγραμμα⁹², υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση», το οποίο αποτελεί ένα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται από την Ελλάδα και τη Ευρωπαϊκή Ένωση δράσεις για την εκπαίδευση.⁹³ Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, υλοποιεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα ,στο Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

⁹⁰ Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. (2016) *Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Αθήνα: Υπουργείο παιδείας, έρευνας και θρησκευμάτων* (Τεύχος Β΄, 1324). Ανακτήθηκε από: https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/fek_1324_b_11-5-16_dhmotiko_sxoleio.pdf.

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁹¹ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. (2016) «*Διδασκαλία της 2ης ξένης γλώσσας στα Δημοτικά Σχολεία για το σχολικό έτος 2016-2017*». Ανακτήθηκε από https://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/300-05-16_xeni_glwssa_egkiklios.pdf

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁹² Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) *Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία*. Ανακτήθηκε από <http://rcel.enl.uoa.gr/peap/articles/programma-0>

[Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁹³ Επιστημονικά υπεύθυνη για το Έργο που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών είναι η καθηγήτρια Β. Δενδρινού, η οποία συνεργάζεται και με άλλα μέλη ΔΕΠ των Τμημάτων Αγγλικής του ΕΚΠΑ αλλά και του ΑΠΘ, καθώς επίσης με ένα μεγάλο αριθμό συνεργατών από διάφορους επιστημονικούς χώρους που αποτελούν τις ομάδες εργασίας του Έργου γνωστού ως ΠΕΑΠ.

και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας γνωστό με το ακρώνυμο RCeL, του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα προχώρησε στην εφαρμογή του:⁹⁴

- Κατασκευάζοντας εκπαιδευτικό υλικό το οποίο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα, ΠΕΑΠ και στη συνέχεια αναρτήθηκε σε έντυπη και ψηφιακή μορφή.
- Εκπαιδύοντας το 90% των 2000 εκπαιδευτικών Αγγλικής της Α' και Β' Δημοτικού αλλά και των συνεργαζομένων της εκπαιδευτικής πράξης.
- Κατασκευάζοντας και σχεδιάζοντας υλικό για την εξ αποστάσεως και διαζώσης επιμόρφωση του διευρυμένου αριθμού εκπαιδευτικών της Α' και Β' Δημοτικού,
- Το ΠΕΑΠ υφίσταται συστηματική αξιολόγηση από όλους τους ενδιαφερόμενους - εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς,
- Η Ιστοσελίδα αναβαθμίστηκε σε εκπαιδευτική πύλη με πολλαπλές εφαρμογές και ιδέες για εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές.

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), υιοθετείται τη σχολική χρονιά 2016-2017 και είναι κοινό για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.⁹⁵ Στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών αναφέρονται τα «μαθησιακά αποτελέσματα», τι θα πρέπει δηλαδή να μαθαίνει ο κάθε εκπαιδευόμενος σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσης του και αυτό να διατυπώνεται με σαφείς αντικειμενικούς περιγραφικούς δείκτες, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην αντικειμενική αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.⁹⁶ Συνεπώς το ΕΠΣ-ΞΓ, αποτελεί ένα πλαίσιο αναφοράς και όχι Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, βάσει του οποίου ο μαθητής τόσο με προσωπική μελέτη, όσο και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, μπορεί να εμπλακεί ενεργά στην διαδικασία της μάθησης.⁹⁷

⁹⁴ Κολούτσου, Β. (2017) ο.π

⁹⁵ Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) ο.π

⁹⁶ Δενδρινού, Β. & Καραβά, Ε, (2013) *ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ: Προσεγγίσεις και πρακτικές διδασκαλίας*. Ανακτήθηκε από http://rcel.enl.uoa.gr/files/rcel/texts/ODHGOS_TOMOS.pdf [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

⁹⁷ Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) ο.π

Το ΠΕΑΠ ⁹⁸, το οποίο, όπως αναφέρθηκε εφαρμόζεται στο μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας στην Α & Β Δημοτικού, λειτουργεί ως προοίμιο του ΕΠΣ-ΞΓ. Αντίθετα το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών, αφορά όλες τις γλώσσες που περιλαμβάνονται αυτή τη στιγμή στο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών. Αναλυτικότερα, αφορά τα αγγλικά που είναι η «πρώτη» ξένη γλώσσα αλλά και την «δεύτερη» ξένη γλώσσα που είναι τα γερμανικά, τα γαλλικά, τα ισπανικά και τα ιταλικά.

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών,⁹⁹ οργανώνει τη γλωσσική ύλη και τους στόχους με επιμέρους δείκτες επικοινωνιακής γλωσσικής επάρκειας, βάσει των οποίων μπορεί να κρίνει κανείς σε ποιο επίπεδο γλωσσομάθειας βρίσκεται ο μαθητής, σύμφωνα με την ββαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ). Οι δείκτες αυτοί συσχετίζονται με τους δείκτες του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ) , το οποίο όπως έχει αναλυθεί σε προηγούμενη ενότητα, είναι το αναγνωρισμένο ευρωπαϊκό όργανο περιγραφής της γλωσσομάθειας.

A	«Βασικός χρήστης» της γλώσσας	A1
		A2
B	«Ανεξάρτητος χρήστης» της γλώσσας	B1
		B2
Γ	«Απολύτως ικανός χρήστης» της γλώσσας	Γ1
		Γ2

Η εξάβαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης

100

Εικόνα 1

Επιπλέον, ο σκοπός του ΕΠΣ-ΞΓ, ως εργαλείο για την ανάπτυξη και την διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας είναι: ¹⁰¹

- η επικοινωνιακή ικανότητα
- γλωσσική επίγνωση
- διαπολιτισμική συνείδηση
- διαμεσολαβητική ικανότητα

⁹⁸ Δενδρινού, Β. & Καραβα, Ε, (2013) ο.π

⁹⁹ Δενδρινού, Β. & Καραβα, Ε, (2013) ο.π

¹⁰⁰ Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) *Εφαρμογή Νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες*. Ανακτήθηκε από

<https://rce12.enl.uoa.gr/files/xenesglossesedu/eisagwgi.pdf> [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]

¹⁰¹ Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) ο.π

- η απόκτηση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Παράλληλα, η Ελλάδα συμμετείχε και στην Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων,¹⁰² μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που είχε ως στόχο να παράσχει στις συμμετέχουσες χώρες συγκριτικά δεδομένα για τις γλωσσικές ικανότητες των μαθητών στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη αλλά και τη διερεύνηση της σχέσης του επιπέδου γλωσσομάθειας με τους παράγοντες του περιβάλλοντος μάθησης.

Στην Ελλάδα, οι εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία με τη συμμετοχή δείγματος 112 Γυμνασίων, με μαθητές της Γ τάξης Γυμνασίου και ο συνολικός αριθμός των παιδιών ήταν 3.200. Οι εξετάσεις αφορούσαν την κατανόηση γραπτού-προφορικού λόγου και παραγωγή γραπτού λόγου. Προκειμένου να είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ των επιδόσεων των μαθητών, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα του *Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς* για τις Γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συγκεκριμένα, οι μαθητές της Γ Γυμνασίου, εξετάστηκαν στα Αγγλικά και Γαλλικά, με τεστ τα οποία διαμορφώθηκαν από την SurveyLang.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως στα Αγγλικά, οι Έλληνες μαθητές έχουν επίπεδο πάνω του μέσου όρου στην κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, ενώ στην παραγωγή γραπτού λόγου η Ελλάδα κατατάσσεται στις πέντε πρώτες θέσεις, με ποσοστό μαθητών 52,9% να επιτυγχάνουν επίδοση ανεξάρτητου χρήστη (B1-B2). Εντούτοις, υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών, που αντιστοιχεί στο επίπεδο A1 και αρκετοί σε επίπεδο κάτω από το A1.

Σε ότι αφορά τα Γαλλικά, στην κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, η πλειοψηφία των μαθητών, με ποσοστό (39,5%), πέτυχε επίδοση του τύπου A1 και ένα ποσοστό 37,1% πέτυχαν επίδοση –A1, που θεωρήθηκε ιδιαίτερα χαμηλή επίδοση συγκριτικά με τα Αγγλικά. Διαφορετικά είναι τα ευρήματα όμως, στην παραγωγή

¹⁰² Δενδρινού, Β., Ζουγανέλη, Αικ. & Καράβα, Ε. (2013) *Η ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων*. Ανακτήθηκε από https://opencourses.uoa.gr/modules/document/file.php/ENL13/Instructional%20Package/03.%20FL%20Teaching-Learning_GR/ESLC_GR.pdf [Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020]

γραπτού λόγου, καθώς οι Έλληνες μαθητές κατέγραψαν την έκτη καλύτερη επίδοση σε επίπεδο B2, συγκριτικά με την πλειοψηφία που κατέγραψε επίδοση –A1. Το γενικό πνεύμα όμως είναι οι σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις των μαθητών στην 2^η ξένη γλώσσα.

1.6: Πλεονεκτήματα από την εκμάθηση ξένων γλωσσών

Η παγκοσμιοποίηση, η τεχνολογική ανάπτυξη και οι ροές ανθρώπινης μετανάστευσης έχουν αυξήσει τις συναλλαγές και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς. Ένα μεγάλο ποσοστό των ανθρώπων έχει ή προσπαθεί να κατακτήσει ένα ικανοποιητικό βαθμό επάρκειας της ξένης γλώσσας προκειμένου να είναι σε θέση να επικοινωνεί και να αλληλεπιδρά με τους άλλους ανθρώπους.

Η εκμάθηση γλωσσών καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική, γιατί ωφελεί τον άνθρωπο σε ποικίλους τομείς των δραστηριοτήτων του. Αρχικά,¹⁰³ βοηθά στην διαλογική κατανόηση, με την έννοια ότι οι ξένες γλώσσες λειτουργούν ως γέφυρα για άλλους ανθρώπους, χώρες και πολιτισμούς, συμβάλλοντας στην προώθηση του σεβασμού της διαφορετικότητας και του πλουραλισμού. Ταυτόχρονα, παρέχει οικονομικά οφέλη, καθώς η γνώση μιας αλλά και περισσότερων ξένων γλωσσών αυξάνουν τις πιθανότητες πρόσβασης στην εγχώρια αλλά και παγκόσμια αγορά εργασίας. Μαθαίνοντας ξένες γλώσσες, βελτιώνονται οι γνωστικές του ικανότητες όπως η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η δημιουργική σκέψη και η ευελιξία.

Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας και δη σε πρώιμη παιδική ηλικία, είναι ένα από τα θέματα στα οποία δίνει προτεραιότητα η ΕΕ. Σύμφωνα με τα πορίσματα έρευνας του Εργαστηρίου Γλωσσικής Εκμάθησης του Πανεπιστημίου Cornell στις ΗΠΑ¹⁰⁴, «τα παιδιά τα οποία μαθαίνουν μία επιπλέον γλώσσα μπορούν να

¹⁰³ OECD (n.n). *PISA 2025 Foreign Language Assessment*. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/pisa/foreign-language/>. [Πρόσβαση 12 Νοεμβρίου 2020]

¹⁰⁴ Δενδρινού, Β., (χ.χ.) *ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Α΄*

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ. Ανακτήθηκε από

<http://rce1.enl.uoa.gr/docsforpeap/%CE%9F%CE%99%20%CE%9E%CE%95%CE%9D%CE%95%CE%A3%20%CE%93%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%A3%CE%95%CE%A3%20%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%A3%CE%A7%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%99%CE%9F.pdf>

[Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020]

συγκεντρώνονται καλύτερα, σε σύγκριση με τα μονόγλωσσα παιδιά, ακόμη και όταν υπάρχουν αντιπερισπασμοί γύρω τους».

Παρόμοια πορίσματα υποστηρίζουν και άλλες διεπιστημονικές έρευνες που διεξάγονται σε ΑΕΙ και ερευνητικά ιδρύματα ,εντός και εκτός Ευρώπης και συγκλίνουν στο γεγονός ότι οι μαθητές μικρότερης ηλικίας μαθαίνουν καλύτερα μια ξένη γλώσσα καθώς, μεταξύ άλλων, *«ο εγκέφαλος, πριν την εφηβεία, έχει την ικανότητα να αξιοποιεί το μηχανισμό ενίσχυσης της μάθησης της μητρικής γλώσσας διευκολύνοντας την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων και την αφύπνιση της επίγνωσης της λειτουργίας της γλώσσας για νοηματοδότηση»*.¹⁰⁵

Σύμφωνα με την κα Δενδρινού, Επιστημονική Υπεύθυνη του Έργου ΠΕΑΠ, τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εκμάθηση των ξένων γλωσσών ποικίλουν. Αναλυτικότερα:

- Ευνοείται η ανάπτυξη της ικανότητας κατανόησης και κυρίως παραγωγής προφορικού λόγου.
- Τα κίνητρα για μάθηση είναι περισσότερα σε αυτήν την ηλικία, καθώς ανταποκρίνονται στο αίσθημα του ενθουσιασμού που χαρακτηρίζει τα παιδιά.
- Οι δραστηριότητες που αξιοποιούν φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, τραγούδια, παιχνίδια, παροτρύνουν τα παιδιά να αντιληφθούν τη γλώσσα ως «όλον», ένα σύνολο από λέξεις και φράσεις που παράγουν νόημα, και διευκολύνουν την προσέγγιση διαθεματικών εννοιών τις οποίες αργότερα, στις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού, τα παιδιά πρέπει να αναλύσουν και να επεξεργασθούν.
- Καθώς το παιδί ανακαλύπτει έναν άλλον γλωσσικό κώδικα, εκτός της μητρικής του γλώσσας, αποκτά μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αναπτύσσει θετική στάση απέναντι σε άλλες γλώσσες και πολιτισμούς.
- Η εκμάθηση της άλλης γλώσσας βοηθά το παιδί να συνειδητοποιήσει πώς λειτουργεί η μητρική του γλώσσα επειδή μοιραία τη συγκρίνει με την ξένη.
- Τέλος, η εκμάθηση μιας γλώσσας, πέραν της μητρικής, είναι πηγή πνευματικής απόλαυσης και συμβάλλει στην διεύρυνση του γνωστικού ορίζοντα του παιδιού.

¹⁰⁵ Δενδρινού, Β., (χ.χ.) ο.π

1.7: Προβληματισμοί σχετικά με την εκμάθηση ξένων Γλωσσών στην Ελλάδα

Αρκετοί είναι οι προβληματισμοί σχετικά με το διαφορετικό επίπεδο ξένης γλώσσας που έχουν οι μαθητές μέσα σε μια τάξη αλλά και με την ποιότητα της εκμάθησης ξένης γλώσσας στην δημόσια εκπαίδευση. Σύμφωνα με τους Κοιλιάρη, Αγοραστό & Περπερίδη (2017)¹⁰⁶, το διαφορετικό επίπεδο γνώσης μια ξένης γλώσσας πρέπει να θεωρηθεί σχεδόν βέβαιο, καθώς η γνώση των μαθητών ενισχύεται από τα Κέντρα Ξένων Γλωσσών (φροντιστηριακά μαθήματα) είτε με ιδιαίτερα μαθήματα στο σπίτι, καθώς η πλειοψηφία των οικογενειών κρίνουν την προσφερόμενη ποιότητα μαθημάτων στο σχολείο ανεπαρκή.

Στην κοινή συνείδηση, η επάρκεια γλωσσομάθειας συνδέεται με την πιστοποίηση, κάτι το οποίο φαίνεται να μην επιτυγχάνεται μέσα από την εκμάθηση μια ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο.¹⁰⁷ Συνακόλουθα, από τη στιγμή που η γνώση της ξένης γλώσσας από το δημόσιο σχολείο δεν είναι επαρκής ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας, δημιουργείται η αντίληψη πως το σχολείο δεν μαθαίνει ξένες γλώσσες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η επιλογή των φροντιστηριακών μαθημάτων, για την εκμάθηση ξένων γλωσσών να επιβαρύνει αρκετά τον οικογενειακό προϋπολογισμό, μια κατάσταση, όμως, που στην ελληνική κοινωνία ανθίζει.

Την ίδια θέση, επιβεβαιώνει και κα Δενδρινού, Επιστημονική Υπεύθυνη του Έργου ΠΕΑΠ, η οποία διατυπώνει την άποψη των γονιών *«πως για να μάθουν μια γλώσσα καλά οι μαθητές πρέπει να κάνουν μαθήματα εκτός σχολείου, επειδή οι ώρες μελέτης της γλώσσας στο σχολείο δεν αρκούν και επειδή δεν έχουν κίνητρα, όπως π.χ. το να μετράει ο βαθμός τους στο μάθημα της ξένης γλώσσας ή το να εξασφαλίζουν πιστοποίηση γλωσσομάθειας με τα μαθήματα του σχολείου»*

¹⁰⁶ Κοιλιάρη, Α., Αγοραστός, Γ. & Περπερίδης, Γ., (2017) Υποχρεωτικά επιλεγόμενη δεύτερη ξένη γλώσσα: Θεσμικό πλαίσιο και σχολική πραγματικότητα. Ανακτήθηκε από <https://docplayer.gr/136363395-Ypohreotika-epilegomeni-deyteri-xeni-glossa-thesmiko-plaisio-kai-sholiki-pragmatikotita.html> [Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020]

¹⁰⁷ Κοιλιάρη, Α., Αγοραστός, Γ. & Περπερίδης, Γ., (2017) ο.π

Παρόμοια πορίσματα επιβεβαιώνει και η έρευνα των Μπιρμπίλη & Παπαοικονόμου (2019)¹⁰⁸, σχετικά με τα επίπεδα γλωσσομάθειας και την αποδοτικότητα αυτού του μέτρου για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο. Στην έρευνα απάντησαν συνολικά 1025 μαθητές των τριών τάξεων του Γυμνασίου και όλων των επιπέδων γλωσσομάθειας, όπως των αρχαρίων (beginners), των προχωρημένων (advanced) και του μεικτού επιπέδου (mixed ability class).

Αναλυτικότερα¹⁰⁹, το 73,5 % των μαθητών που ανήκουν στο τμήμα μεικτού επιπέδου, δεν είναι ευχαριστημένοι με τις συνθήκες εκμάθησης των ξένων γλωσσών στο δημόσιο σχολείο και θεωρούν πως μαθαίνουν καλύτερα Αγγλικά στο φροντιστήριο, ενώ οι μαθητές που είναι σε προχωρημένο επίπεδο εκφράζουν την προτίμησή τους στο δημόσιο σχολείο. Σύμφωνα με την έρευνα, τα ποσοστά αυτά είναι αναμενόμενα καθώς οι περισσότεροι μαθητές (51%) στοχεύουν στην απόκτηση πιστοποίησης γλωσσομάθειας, κάτι το οποίο δεν επιτυγχάνεται μέσω της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στο σχολείο, ενώ το 3,1 % εκφράζει την αδιαφορία του για το μάθημα. Υποστηρικτικά σε αυτή την άποψη, λειτουργούν τα ανεπαρκή διδακτικά εγχειρίδια, που σύμφωνα με την άποψη των εκπαιδευτικών δεν αντιστοιχούν στο επίπεδο γνώσης της γλώσσας των μαθητών αλλά και το διαφορετικό επίπεδο μαθητών που κατατάσσονται στο ίδιο τμήμα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας¹¹⁰ δείχνουν πως το δημόσιο σχολείο αντιμετωπίζει αρκετά τον ανταγωνισμό των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών, καθώς η πλειοψηφία των μαθητών δείχνει την προτίμησή του σε αυτό. Σημαντικό όμως αποτελεί το γεγονός πως το κίνητρο των μαθητών για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών είναι το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, παρά η ουσιαστική εκμάθηση της γλώσσας, έχοντας ως αποτέλεσμα την απαξίωση του μαθήματος και την τελική του κατάταξη του σαν «δευτερεύον» μάθημα. Τέλος, τα ευρήματα τονίζουν την ανάγκη αναβάθμισης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την εφαρμογή προβλεπόμενων ενεργειών προκειμένου το μάθημα να αποκτήσει στην χαμένη του «αίγλη».

¹⁰⁸ Μπιρμπίλη, Μ., & Παπαοικονόμου, Α., (2019) Τα επίπεδα γλωσσομάθειας ως παράγοντας αποτελεσματικότητας στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο: η περίπτωση των γυμνασίων. Ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi/article/viewFile/16691/18903> [Πρόσβαση 1 Νοεμβρίου 2020].

¹⁰⁹ Μπιρμπίλη, Μ., & Παπαοικονόμου, Α., (2019) ο.π

¹¹⁰ Μπιρμπίλη, Μ., & Παπαοικονόμου, Α., (2019) ο.π

Κεφάλαιο 2: Η εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών στο Γερμανικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Η εκπαίδευση στη Γερμανία είναι κατά κύριο λόγο ευθύνη των μεμονωμένων γερμανικών κρατιδίων ¹¹¹ (**Länder**), με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση να παίζει μικρό ρόλο. Η προαιρετική παιδική εκπαίδευση (νηπιαγωγείο) παρέχεται για όλα τα παιδιά ηλικίας από ένα έως έξι ετών, μετά την οποία η σχολική φοίτηση είναι υποχρεωτική. Το σύστημα διαφέρει σε όλη τη Γερμανία, επειδή κάθε κρατίδιο (**Länder**), αποφασίζει τις δικές του εκπαιδευτικές πολιτικές.

Ωστόσο, τα περισσότερα παιδιά φοιτούν πρώτα στο Grundschule (Δημοτικό σχολείο) για 4 χρόνια από την ηλικία των 6 έως 9 ετών. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση της Γερμανίας χωρίζεται σε δύο μέρη, χαμηλότερα και ανώτερα. Η κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Γερμανία προορίζεται να διδάξει στα άτομα βασική γενική εκπαίδευση και να τους προετοιμάσει να εισέλθουν στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, η Γερμανία διαθέτει μεγάλη ποικιλία επαγγελματικών προγραμμάτων.

Τα μαθήματα ξένων γλωσσών παρέχονται ήδη στον πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε όλα τα Länder. ¹¹² Τα περισσότερα μαθήματα ξένων γλωσσών ξεκινούν στην τάξη 3. Με μαθήματα ξένων γλωσσών προσανατολισμένων στην ικανότητα στο δημοτικό σχολείο, τα Länder ακολουθούν την αρχή της εκμάθησης γλώσσας χρησιμοποιώντας πραγματικές καταστάσεις, αυθεντικές γλώσσες και μεθόδους που βασίζονται στη δράση. Η μάθηση βασίζεται επίσης σε συγκεκριμένους τομείς εμπειρίας, στον καθημερινό κόσμο και στο γνωστικό δυναμικό των παιδιών ξεκινώντας τα πρώτα βήματα προς την αυτοματοποίηση και τη γλωσσική σκέψη.

Είναι γεγονός, πως πολλά σχολεία στην Γερμανία προσπαθούν να διαφοροποιηθούν σε ό,τι αφορά την διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών. Σύμφωνα με την Ilka Hoffmann ¹¹³ από την Ένωση Εκπαίδευσης και Επιστημών (GEW), πολλά

¹¹¹ Wikipedia (n.d). *Education in Germany*. Available at https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Germany. [Πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2020]

¹¹² European Commission (2020) *Germany: Teaching and Learning in Primary Education*. Available at https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-primary-education-18_en. [Access on 15th of November 2020]

¹¹³ Anja Reiter (2015) *Fremdsprachen im Unterricht, Der Tagesspiegel*, 15th March. Available at <https://www.tagesspiegel.de/wissen/fremdsprachen-im-unterricht-weltlaeufige-schule/11458264.htm> [15th of November 2020].

σχολεία προτιμούν την διδασκαλία ασυνήθιστων ξένων γλωσσών όπως Ιαπωνικά, Τούρκικα και Αραβικά. Βάσει στοιχείων της Ένωσης Επιστημών (GEW), 7,3 εκατομμύρια των μαθητών στη Γερμανία μαθαίνουν την γλώσσα της διεθνούς διπλωματίας, τα Αγγλικά, τα Γαλλικά είναι η δεύτερη δημοφιλής γλώσσα με ποσοστό 1,5 εκατομμύριο μαθητών, ενώ ιδιαίτερη άνθιση γνωρίζουν τα Ισπανικά.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Συνόδου των Υπουργών Παιδείας¹¹⁴ και Πολιτιστικών Υποθέσεων, στα κρατίδια Θουριγγία και στη Σαξονία οι περισσότεροι μαθητές μαθαίνουν ρωσικά ακόμη, καθώς μέχρι και την πτώση του Βερολίνου, οι μαθητές στην ανατολική Γερμανία μάθαιναν Ρωσικά. Επιπλέον, στο Ευρωπαϊκό Γυμνάσιο στο Βερολίνο-Reinickendorf (Randelhoff-Szulczewskis Gymnasium) από το 2003, οι μαθητές μπόρεσαν να μάθουν κινέζικα, με περισσότερους από 180 μαθητές να το επιλέγουν ως Ξένη Γλώσσα.

Για τα υποχρεωτικά μαθήματα ξένων γλωσσών στο δημοτικό σχολείο, τα Länder προσφέρουν κυρίως τις γλώσσες Αγγλικά και Γαλλικά¹¹⁵ που διδάσκονται στις τάξεις εισαγωγής των σχολείων δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης. Διδάσκονται επίσης τις γλώσσες των γειτονικών χωρών όπως Δανέζικα, Ολλανδικά, Πολωνικά, Τσέχικα και τις γλώσσες που ομιλούνται από μετανάστες όπως Ιταλικά, Πορτογαλικά, Ρωσικά, Ισπανικά, Τούρκικα ή τις γλώσσες των περιοχών εγκατάστασης μειονοτήτων όπως Σορβικά ή Wendish ή περιφερειακά Frisian, Low German.

¹¹⁴ Anja Reiter (2015) ο.π

¹¹⁵ Anja Reiter (2015) ο.π

Τα αγγλικά διδάσκονται σε όλα τα δημοτικά σχολεία σε 15 ομοσπονδιακές πολιτείες από το σχολικό έτος 2005/2006.¹¹⁶ Εξαιρέση αποτελούν η ομοσπονδιακή πολιτεία του Σάαρλαντ και οι παραμεθόριες περιοχές της Βάδης-Βυρτεμβέργης και της Ρηνανίας-Παλατινάτου, όπου τα μαθήματα γαλλικών είναι ο κανόνας στα δημοτικά σχολεία. Εκτός από τα μαθήματα αγγλικών, υπάρχει μια επιπλέον εθελοντική προσφορά γλώσσας σε δημόσια δημοτικά σχολεία με τη μορφή ομάδων εργασίας. Σύμφωνα με πληροφορίες του Υπουργείου Παιδείας, μαθήματα γλωσσών στα τουρκικά, πολωνικά ή κουρδικά παρακολουθούνται κυρίως από μαθητές που μιλούν αυτές τις γλώσσες ως μητρική τους γλώσσα. Επιπλέον, πολλά ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα προσφέρουν στους μαθητές δημοτικού σχολείου ισπανικά ως προαιρετικό μάθημα.

Η προοδευτική ευρωπαϊκή ολοκλήρωση¹¹⁷ και η οικονομική παγκοσμιοποίηση απαιτούν την ικανότητα των νέων να αντιμετωπίζουν ικανοποιητικά τις απαιτήσεις γλωσσικής και πολιτιστικής πολυμορφίας και να επικεντρώνονται στην κινητικότητα και σε περαιτέρω εκπαίδευση. Η ζωή μαζί με τους μετανάστες, η αυξανόμενη κινητικότητα του πληθυσμού και οι αυξανόμενες διεθνείς επαφές, ιδίως στην περιοχή των συνόρων, σημαίνουν ότι τα παιδιά στη Γερμανία αντιμετωπίζουν πολλές διαφορετικές γλώσσες

Η διδασκαλία ξένων γλωσσών στα δημοτικά σχολεία εκπαιδεύει τα παιδιά να είναι ανεκτικά από την αρχή του σχολείου και στην αμοιβαία κατανόηση και έτσι εκπληρώνει επίσης μια σημαντική λειτουργία στο διαπολιτισμικό πεδίο δράσης. Εκτός από τα υποχρεωτικά μαθήματα ξένων γλωσσών,¹¹⁸ υπάρχουν πρόσθετα προαιρετικά μαθήματα κυρίως από τις γλώσσες προέλευσης, γειτονικές γλώσσες και γλώσσες συνάντησης. Οι έννοιες της συνάντησης συνήθως περιλαμβάνονται με ολοκληρωμένο τρόπο ή εφαρμόζονται σε ομάδες εργασίας. Τα δημοτικά σχολεία σε ομάδες εργασίας προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία γλωσσών όπως Αραβικά, Κινέζικα, Ιαπωνικά. Σύνηθες φαινόμενο στη Γερμανία είναι η Δίγλωσση διδασκαλία,

¹¹⁶Merkur.de (2019). *Englischunterricht bereits in der Grundschule? - Diese Fakten sollten Sie kennen!* Available at <https://www.merkur.de/leben/englischunterricht-bereits-grundschule-diese-fakten-sollten-kennen-9877475.html> [Access 16th November 2020]

¹¹⁷ KulturMinister Konferenz (2013). *Fremdsprachen in der Grundschule – Sachstand und Konzeptionen 2013*. Available at https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/2013/2013_10_17-Fremdsprachen-in-der-Grundschule.pdf [Access 16th November 2020]

¹¹⁸ KulturMinister Konferenz (2013) ο.π

η οποία προσφέρεται όλο και περισσότερο σε επιλεγμένες τοποθεσίες δημοτικού σχολείου. Οι συνδυασμοί που προσφέρονται είναι: ¹¹⁹

- Αγγλικά-Γερμανικά
- Γαλλικά-Γερμανικά
- Ισπανικά-Γερμανικά
- Ιταλικά-Γερμανικά
- Τουρκικά-Γερμανικά
- Πορτογαλικά-Γερμανικά
- Ολλανδικά-Γερμανικά

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται ανάλυση των Γλωσσών που διδάσκονται στα κρατίδια στη Γερμανία και γίνεται μια κατηγοριοποίηση της Υποχρεωτικής και προαιρετικής Γλώσσας. Τα στοιχεία βασίζονται στο Ψήφισμα της Διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας της 17ης Οκτωβρίου 2013, με τίτλο αναφοράς «Ξένες γλώσσες στο δημοτικό σχολείο - Κατάσταση και έννοιες 2013»¹²⁰

ΚΡΑΤΙΔΙΟ (Länder)	Υποχρεωτική Γλώσσα (Obligatorisch)	Προαιρετική Γλώσσα (fakultativ)
Baden-Württemberg	Αγγλικά (Τάξη 1-4) Γαλλικά (Γυμνάσιο)	Ιταλικά (Τάξη 1-4), στα πλαίσια των σχολικών δοκιμών
Bayern	Αγγλικά (Τάξη 1-4)	Προσφορά Γλώσσας με ομάδα εργασίας
Berlin	Αγγλικά (Τάξη 3-6)	1)Δίγλωσση εκπαίδευση γερμανική- τούρκικη 2)Διδασκαλία μητρικής Γλώσσας 3)Κρατικά Ευρωπαϊκά Σχολεία
Brandenburg	Αγγλικά, Σορβική Γλώσσα, Πολωνικά, Γαλλικά & Ρωσικά (Τάξη 1 -2) Τάξη 3 έως 6: κυρίως Αγγλικά και άλλες γλώσσες κατόπιν αιτήματος του σχολείου	Τάξη 1 έως 6: 1) Sorbisch (Wendisch) 2) Πολωνικά

¹¹⁹ KulturMinister Konferenz (2013) ο.π

¹²⁰ KulturMinister Konferenz (2013) ο.π

Bremen	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διδασκαλία στη μητρική γλώσσα 2. Δίγλωσσα μαθήματα (γαλλικά) 3. Μαθήματα στην τοπική γλώσσα (Χαμηλά Γερμανικά) 4. Τούρκικα στην υποχρεωτική εκλογική περιοχή λυκείων 5. Προηγμένο μάθημα στην Τούρκικη Γλώσσα 6. Τούρκικα ως συνέχεια του επιλεγμένου θέματος στο ανώτερο επίπεδο
Hamburg	Αγγλικά από την πρώτη Τάξη	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δίγλωσσα Σχολεία: Γερμανικά- Ισπανικά Γερμανικά- Ιταλικά Γερμανικά-Τούρκικα Γερμανικά-Πορτογαλικά 2. Σχολεία Εμβάθυνσης στην Αγγλική Γλώσσα 3. Γαλλικά 4. Μάθημα Γλώσσας Προέλευσης (1 Γλώσσες)
Hessen	Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά ή Ισπανικά	Σε ομάδα εργασίας: Γαλλικά, Ελληνικά, Αγγλικά, Κινέζικα Ισπανικά, Ιταλικά, Αραβικά, Βοσνιακά, Κροατικά, Πορτογαλικά Σέρβικα, Σλοβένικα, Τούρκικα
Mecklenburg-Vorpommern	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	Γαλλικά-Πολωνικά
Niedersachsen	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αγγλικά 2. Γλώσσα καταγωγής μαθητών
Nordrhein-Westfalen	Αγγλικά (Τάξη 1-4)	Μαθήματα από Γλώσσες προέλευσης
Rheinland-Pfalz	Αγγλικά (Τάξη 1-4) Γαλλικά (Τάξη 1-4)	Διδασκαλία γλώσσας προέλευσης
Saarland	Γαλλικά (Τάξη 3-4) Βαθμοί (1-4)	-

Sachsen	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	Πολωνικά/Τσέχικα/Γαλλικά *εντατική μάθηση Γλωσσών (Τάξη 1 -4)
Sachsen-Anhalt	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	Ομάδα εργασίας: Αγγλικά/Γαλλικά
Schleswig-Holstein	Αγγλικά (Τάξη 3 έως 4)	Γαλλικά/Δανικά
Thüringen	Αγγλικά/Γαλλικά/Ιταλικά/ Ρωσικά (Τάξη 3 έως 4)	1)Αγγλικά (Τάξη 1) *Δεσμευτικό για όλους Τους μαθητές 2) Πολύγλωσσο Δημ. Σχολείο με τα Αγγλικά Γαλλικά/Ρώσικα/Ιταλικά Δεσμευτικό για όλους Τους μαθητές

2.1: Μελέτη Περίπτωσης - Μεθοδολογία της Έρευνας

ΣΤΟΧΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών καθώς και να διερευνήσει τις απόψεις των διδασκομένων για τις ξένες γλώσσες. Η μελέτη εστιάζει σε μια συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης, την πρωτοβάθμια και διεξάγεται στο Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο Βούπερταλ. Η συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας αποτελεί ένα ερευνητικό εγχείρημα για την εξέταση της θεματικής στα πλαίσια μιας μαθητοκεντρικής προσέγγισης, ενισχύοντας την βιβλιογραφία του ελληνικού χώρου με σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

E1: Σε τι βαθμό η διδασκαλία των ξένων γλωσσών πραγματοποιείται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Επισημαίνεται, ότι η παρουσίαση στόχου και η συγκεκριμενοποίηση του ερωτημάτος, προσδίδει μία πλουραλιστική έκταση στην θεματική, «δίνοντας λόγο» στους μαθητές ως ενεργοί συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η διεξαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας, θα δομηθεί στις αρχές της ποσοτικής μεθοδολογικής προσέγγισης. Ο ποσοτικός ερευνητικός σχεδιασμός επιλέγεται ως κατάλληλος, καθώς υπεισέρχεται σε μία «εις βάθος» μελέτη του φαινομένου, μέσω ολιστικής κατανόησης των αντιλήψεων, αναπαραστάσεων, συμπεριφορών και εμπειριών των ερευνητικών υποκειμένων, των μαθητών. Η ερμηνεία των πληροφοριών που θα συλλεχθούν συνιστά σημαντική κοινωνική γνώση για το προσδιορισμό του ζητήματος.¹²¹

Από το μεθοδολογικό ποσοτικό εύρος, η «Περιπτωσιολογική Μελέτη» αναδύεται ως ιδανικότερη, συσχετιζόμενη με την μελέτη και κριτική προσέγγιση μίας αριθμητικά περιορισμένης, αντιπροσωπευτικής και προκαθορισμένης ομάδας ανθρώπων¹²². Οι 41 μαθητές του Ελληνικού Δημοτικού Σχολείου Βούπερταλ μέσω της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, παρουσιάζουν τις απόψεις και τις θεωρήσεις τους για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο δημοτικό Σχολείο.

Επιπλέον, για να ισχυροποιηθεί το επιστημονικό υπόβαθρο, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από σύγχρονες έρευνες στον τομέα της μελέτης της πολυγλωσσίας, μεταπτυχιακές εργασίες, άρθρα και βιβλία, που πραγματεύονταν το ζήτημα της πολυγλωσσίας. Σημαντική πηγή πληροφόρησης αποτέλεσαν οι βάσεις δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΟΣΑ, Eurostat, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Η κυρίαρχη πηγή πληροφόρησης ως προς τα στατιστικά στοιχεία για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην Ευρώπη, με τίτλο «Αριθμοί κλειδιά για την διδασκαλία των ξένων Γλωσσών στην Ευρώπη» είναι το δίκτυο Eurydice, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για την εκπαίδευση που παρέχει πληροφορίες και αναλύσεις για τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα και τις πολιτικές. Βασική πηγή πληροφοριών αποτέλεσε επίσης, το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, η Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθώς και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε ότι αφορά την ανάλυση δεδομένων των Ξένων Γλωσσών στο ελληνικό σχολείο.

¹²¹ Flick, U. (2017). Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα. Αθήνα: Εκδόσεις Πρόπομος.

¹²² Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας (Μτφ: Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μιτσοπούλου, Π. Μπιθάρα & Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τους ερευνητικούς συμμετέχοντες της εργασίας θα αποτελέσουν 41 μαθητές, 22 μαθητές της Έ Τάξης και 19 μαθητές της Στ' Τάξης. Το δείγμα όσων αφορά την ηλικία αφορούσε μαθητές ηλικίας 11 και 12 χρονών και έχουν ως μητρική Γλώσσα την ελληνική. Τέλος, το Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο Βούπερταλ βρίσκεται στο κρατίδιο της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας.

Η επιλογή των συγκεκριμένων ηλικιακών βαθμίδων εξυπηρετεί τη στοχοθεσία. Αρχικά, θεωρείται ότι έχουν αυτοματοποιήσει σε σημαντικό βαθμό την αναγνωστική διαδικασία, επιτυγχάνοντας ακρίβεια, ταχύτητα και ευχέρεια κατά την επιτέλεσή της, η οποία πλαισιώνεται από κίνητρα, εμπειρίες και μεθόδους, τα οποία δύναται να προσδιορίσουν και να περιγράψουν. Επιπροσθέτως, βάσει των ηλικιακών νορμών και προτύπων οι μαθητές εξοικειώνονται με την ανάπτυξη της εαυτογνωσίας που τους καθιστά ικανούς να προσδιορίσουν τις εμπειρίες, τα κίνητρα και τις αντιλήψεις τους αναφορικά με το ζήτημα της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ένας αρκετά διαδεδομένος τρόπος συλλογής πληροφοριών, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε και στην παρούσα έρευνα είναι το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο¹²³ είναι ένα έντυπο, το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων, τις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει γραπτά και με μια συγκεκριμένη σειρά. Συνήθως χρησιμοποιείται στα πλαίσια μιας ερευνητικής δραστηριότητας, προκειμένου να συλλεχθούν περιγραφικά δεδομένα που αφορούν κυρίως απόψεις συμπεριφορές, χαρακτηριστικά, στάσεις.

Η επιλογή του ερωτηματολογίου εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων, οι οποίοι είναι συνυφασμένοι με τους σκοπούς της έρευνας. Αναλυτικότερα:

- η αξιοπιστία των απαντήσεων, που σχετίζεται με τη σημαντικότητά τους από συγκεκριμένους ανθρώπους. Η προσωπική συνέντευξη, η τηλεφωνική επικοινωνία, το διαδίκτυο κ.λπ. παρέχουν μεγαλύτερη αξιοπιστία.
- το μέγεθος του δείγματος, που εξαρτάται από τους σκοπούς της έρευνας, την ευρύτητα του πληθυσμού και την τεχνική που επιλέγεται.
- το μέγεθος του ερωτηματολογίου: μεγάλα και πιο σύνθετα ερωτηματολόγια μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις προσωπικές συνεντεύξεις.
- ο διαθέσιμος χρόνος
- η χρηματοδότηση έρευνας
- η διαθεσιμότητα συνεντευκτών και βοηθητικού προσωπικού

Η συγκεκριμενοποίηση της ερευνητικής στοχοθεσίας και άξονα του ερωτημάτος, προσδίδουν ερευνητική εγκυρότητα και συγγραφική αξιοπιστία, υποβοηθώντας κατευθυντικά τον μελλοντικό αναγνώστη¹²⁴. Επιπροσθέτως, για την κάλυψη του ερευνητικού ερωτήματος χρησιμοποιήθηκαν κλειστού τύπου ερωτήσεις σε συνάρτηση με τον ερευνητικό προβληματισμό. Ειδικότερα:

¹²³ Αποθετήριο Κάλλιπος (χ.χ.) 'Κεφάλαιο 4. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων'. Διαθέσιμο στο https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5360/1/01_chapter_04.pdf [Πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2020].

¹²⁴ (Creswell, 2016).

- Ένα μέρος των ερωτήσεων επικεντρώνεται στη συλλογή απαντήσεων αναφορικά με το εύρος της γλωσσομάθειας στο δημοτικό Σχολείο που φοιτούν.
- Κάποιες επόμενες ερωτήσεις σχετίζονται με την διερεύνηση των κινήτρων γλωσσομάθειας που έχουν οι μαθητές και
- Ένα τρίτο είδος ερωτήσεων εστιάζει στη συλλογή πληροφοριών αναφορικά με την ατομική ανταπόκριση των παιδιών στη διαδικασία της γλωσσομάθειας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η ερευνητική υλοποίηση προϋποθέτει ένα σύνολο διαδικασιών και την απαραίτητη αδειοδότηση. Ειδικότερα, για την διεξαγωγή των ερωτηματολογίων, απαιτείται ο ερευνητής να προσκομίσει τα αναγκαία, βάσει νομοθεσίας, έγγραφα¹²⁵.

Με την χορήγηση της ερευνητικής άδειας σε εκπαιδευτικά πλαίσια, ο ερευνητής θα επικοινωνήσει με το Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας. Ο Διευθυντής θα ενημερωθεί για τους ερευνητικούς στόχους, την μεθοδολογία, την ερευνητική διαδικασία χορηγώντας την συναίνεση για την πρόσβαση στην σχολική μονάδα και συμμετέχοντας στην επιλογή των ερευνητικών συμμετεχόντων. Επιπροσθέτως, χορηγείται προς συμπλήρωση μία δήλωση γραπτής συγκατάθεσης, υπό το πρίσμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων¹²⁶.

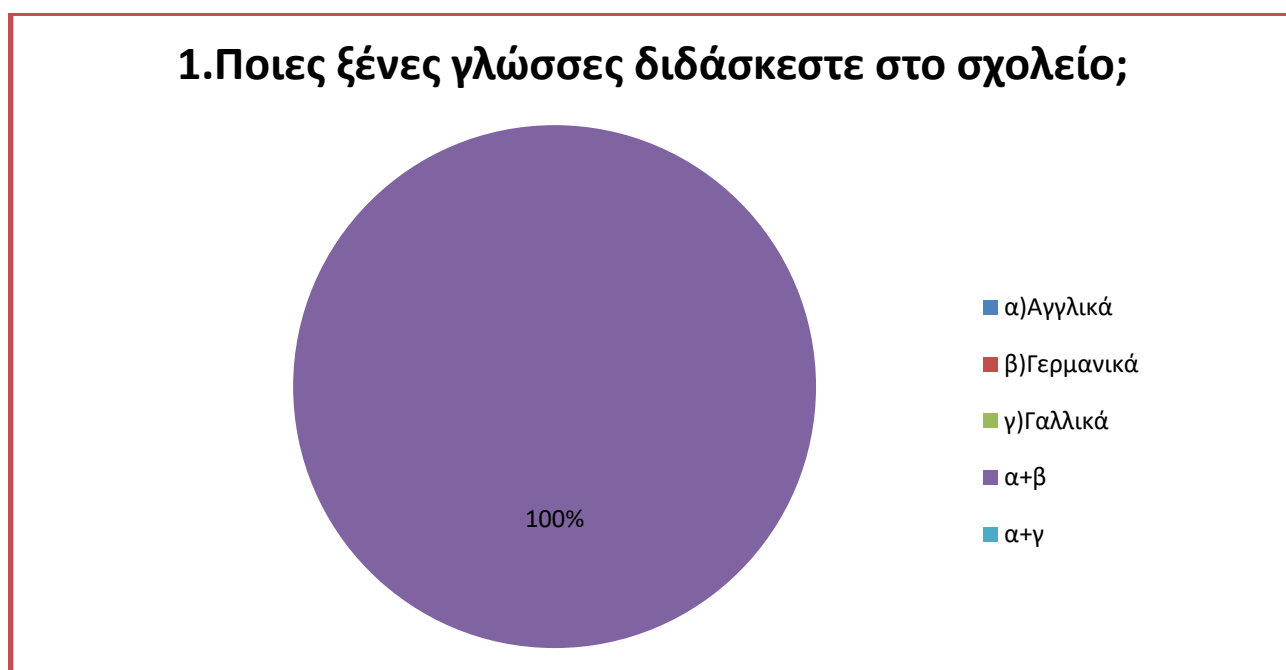
Το σχολείο στο οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα βρίσκεται στην πόλη Βούπερταλ, της Γερμανίας και λόγω της πανδημίας του COVID-19, υπήρχε περιορισμός μετακίνησης, οπότε δεν υπήρχε η δυνατότητα επίσκεψης στο σχολείο. Το ερωτηματολόγιο αρχικά, δημιουργήθηκε μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας GoogleDocs με απώτερο στόχο να συμπληρωθεί διαδικτυακά. Εξαιτίας των περιορισμών λόγω COVID-19, οι μαθητές δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το ίδιο αντικείμενο (στην παρούσα συνθήκη είναι ο υπολογιστής) στα πλαίσια της σχολικής μονάδας. Η ερευνήτρια σε συνεννόηση με τον Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας, απέστειλε το ερωτηματολόγιο μέσω e-mail, τα οποία εκτυπώθηκαν και διαμοιράστηκαν στους μαθητές. Στην τελική φάση σκαναρίστηκαν οι απαντήσεις των μαθητών και ο Διευθυντής απέστειλε τις απαντήσεις των μαθητών. Η ανταπόκριση και η συνεργασία με το Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας ήταν άμεση, καθώς εντός 2 ημερών είχε αποστείλει τις απαντήσεις, ενώ η έκταση μετατροπής των απαντήσεων σε στατιστικά στοιχεία και η ανάλυση των αποτελεσμάτων διήρκησε 2 ημέρες.

¹²⁵ Creswell, W. J. (2016). Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή κι αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας (Μτφ: Ν. Κουβαράκου, Επισ.Επιμ: Χ. Τσορμπατζούδης). Αθήνα: Ίων. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 2015).

¹²⁶ Creswell, W. J. (2016).ο.π,

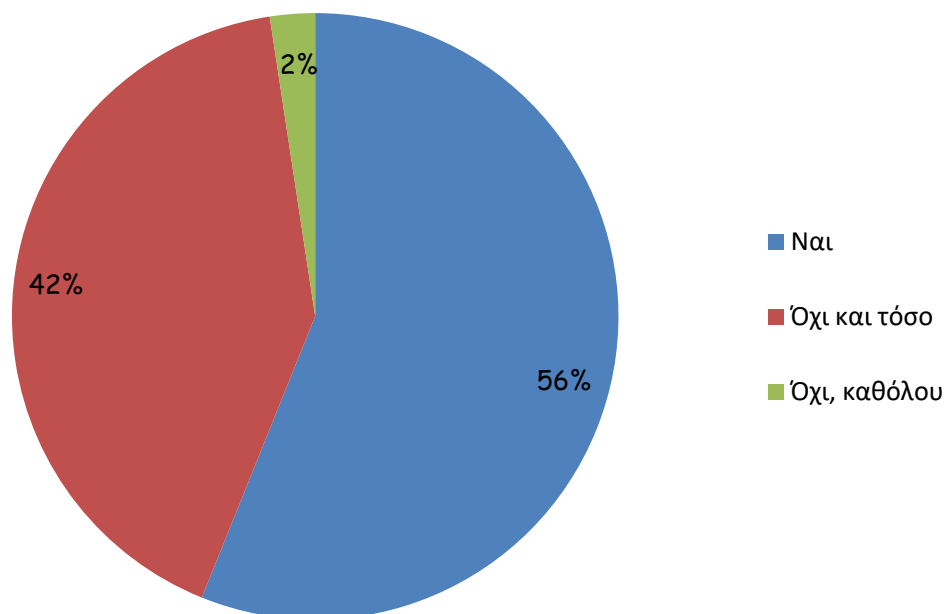
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων υπογραμμίζει την βιβλιογραφική θέση αναφορικά με την σύνδεση τη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και της πολυγλωσσίας.

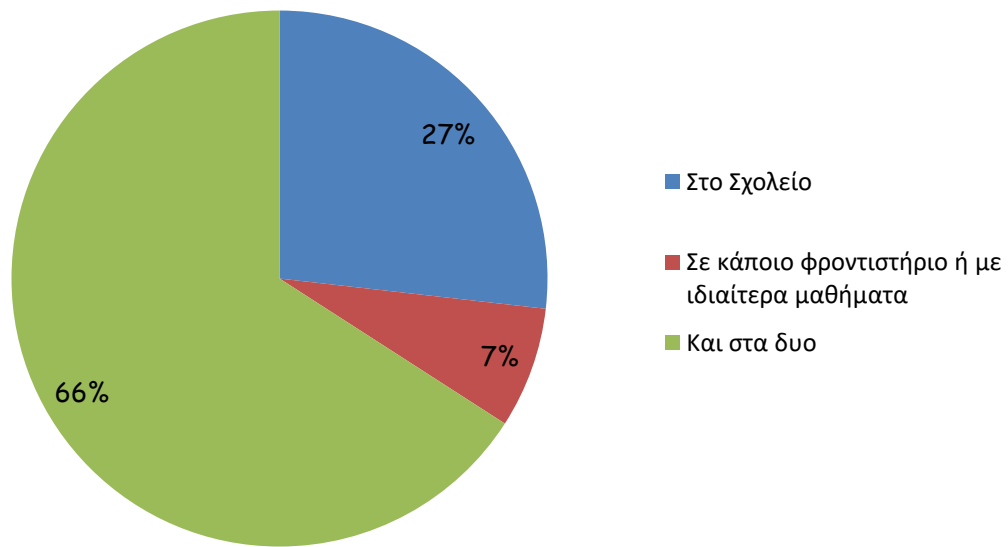
Στην πρώτη ερώτηση όλοι οι μαθητές απάντησαν ομόφωνα πως διδάσκονται Αγγλικά και Γερμανικά σαν ξένες γλώσσες στο σχολείο, κάτι το οποίο μπορεί να θεωρηθεί λογικό από την άποψη του ότι το σχολείο, αν και ελληνικό, εδρεύει στην Γερμανία. Στην Ελλάδα, τα Γαλλικά είναι εξίσου διαδεδομένα με τα Γερμανικά στο ελληνικό σχολείο σαν 2^η Ξένη Γλώσσα, ωστόσο στην περίπτωση που εξετάζουμε οι μαθητές διδάσκονται τα Γερμανικά. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί πως οι μαθητές της Α και της Β Δημοτικού διδάσκονται μόνο τα Γερμανικά και καθόλου τα Αγγλικά.

2. Θεωρείτε ότι οι ώρες που διδάσκεστε εβδομαδιαίως ξένες γλώσσες είναι αρκετές ώστε να μάθετε τη γλώσσα;

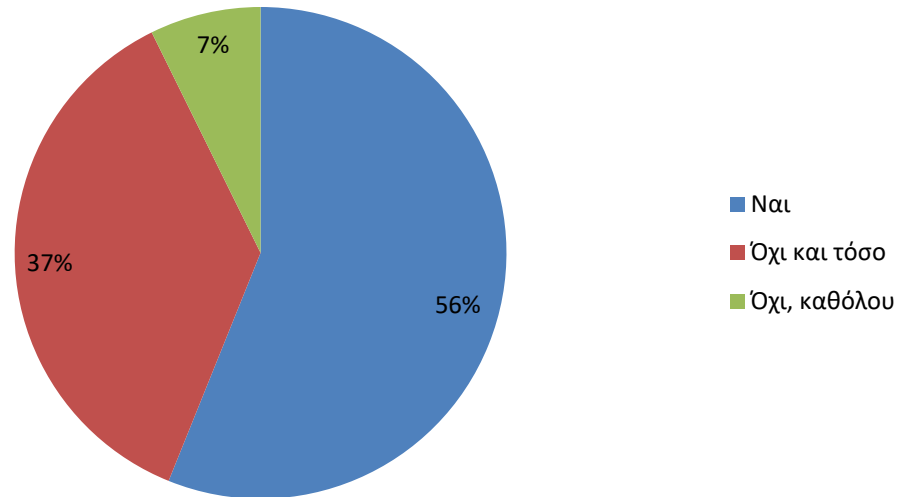
Στην 2^η ερώτηση το 56% των μαθητών, απάντησε θετικά, πως οι ώρες διδασκαλίας των ξένων Γλωσσών που ορίζονται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα είναι αρκετές, ώστε να μάθουν οι μαθητές την γλώσσα. Στον αντίποδα, το 42% των μαθητών απάντησε πως δεν είναι και τόσο αρκετές, κάτι το οποίο συμφωνεί με τα πορίσματα της έρευνας των Μπιρμπίλη & Παπαοικονόμου (2019), πως το 73,5 % των μαθητών που ανήκουν δεν είναι ευχαριστημένοι με τις συνθήκες εκμάθησης των ξένων γλωσσών στο δημόσιο σχολείο. Τέλος, το 2% των μαθητών έδωσε την απάντηση «Όχι, καθόλου».

3. Τα μαθήματα των ξένων γλωσσών που γνωρίζετε έχουν γίνει:

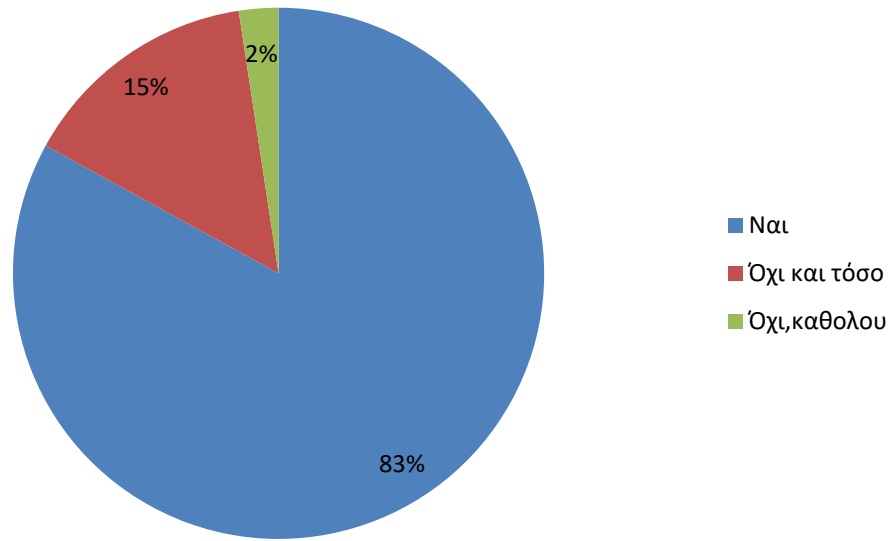
Στην 3^η ερώτηση, σχετικά με το που διδάσκονται ξένες γλώσσες οι μαθητές, το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (66%), απάντησαν πως παρακολουθούν μαθήματα Ξένων γλωσσών, τόσο στο σχολείο όσο και ενισχυτικά μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου, ενώ το 27% των μαθητών δεν κάνει ενισχυτικά μαθήματα και διδάσκονται εξ ολοκλήρου Ξένες γλώσσες στο σχολείο.

4. Νομίζετε ότι είναι σημαντικό να κάνετε μαθήματα εκτός σχολείου προκειμένου να πάρετε το πτυχίο σας;

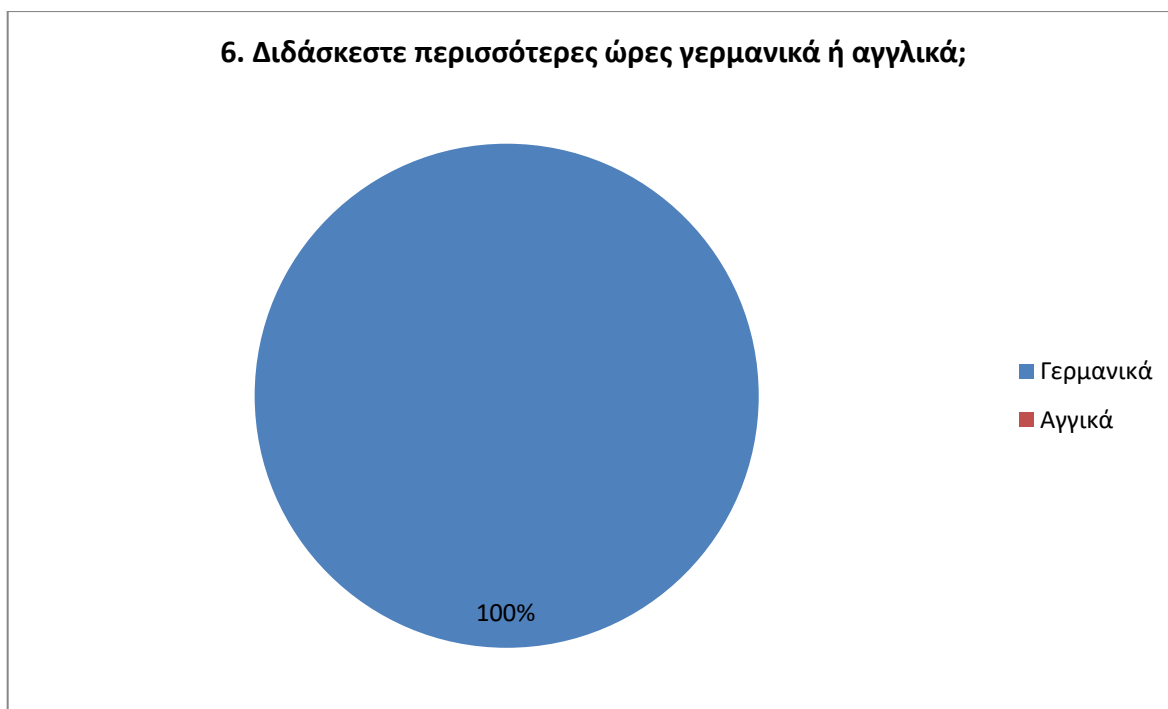
Συνακόλουθα, το **56%** των μαθητών θεωρεί πως είναι σημαντικό να πραγματοποιούνται ενισχυτικά μαθήματα εκτός σχολικού ωραρίου, προκειμένου να λάβουν την πιστοποίηση τους, κάτι το οποίο θέτει προβληματισμούς σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μαθημάτων και την ανάγκη αναβάθμισης των σχολικών μαθημάτων. Αντίθετα το **37%** θεωρεί πως δεν είναι και τόσο σημαντικό και το 7%, δηλώνει πως δεν είναι καθόλου σημαντικό.

5. Βρίσκετε χρήσιμο και ενδιαφέρον το μάθημα των ξένων γλωσσών;

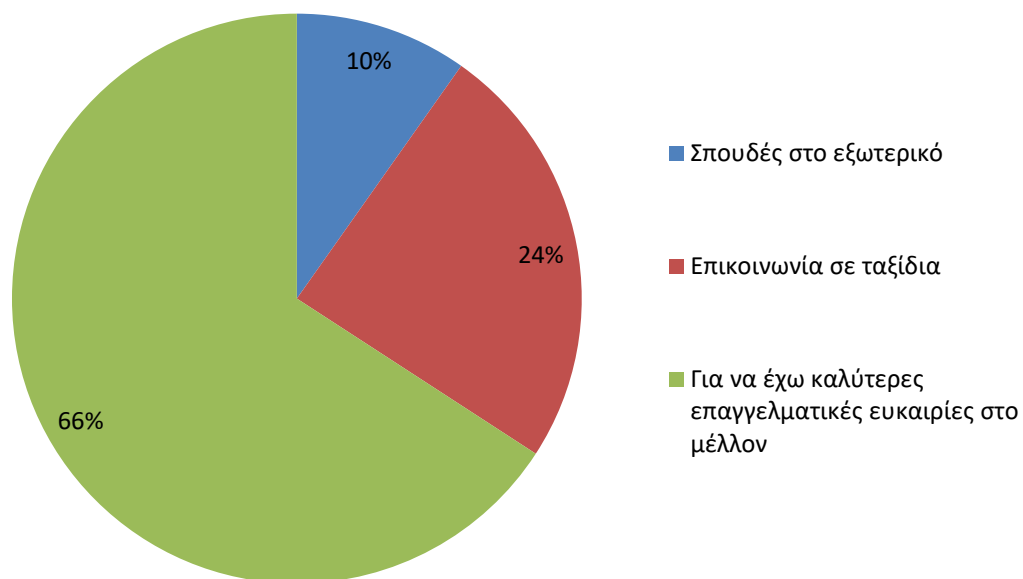
Η άποψη των μαθητών είναι αρκετά θετική σχετικά με τις ξένες γλώσσες, καθώς το 83% των μαθητών, απάντησε πως βρίσκει χρήσιμο και ενδιαφέρον το μάθημα των ξένων γλωσσών, με ένα μικρό ποσοστό των μαθητών (15%) να δηλώνουν όχι και τόσο ενδιαφέρον, ενώ το 2% δείχνει σχεδόν αδιαφορία για τα συγκεκριμένα μαθήματα.

6. Διδάσκεστε περισσότερες ώρες γερμανικά ή αγγλικά;

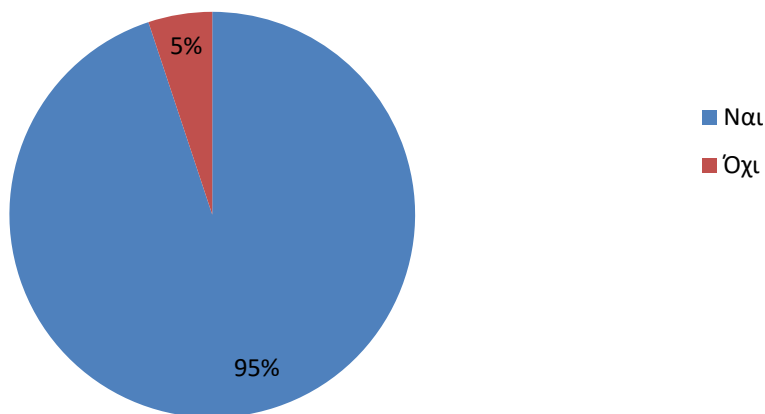
Οι μαθητές της Ε' και της Στ' τάξης δήλωσαν ομόφωνα πώς διδάσκονται περισσότερες ώρες Γερμανικά παρά Αγγλικά. Το ίδιο δεν συμβαίνει στα σχολεία που εδρεύουν στην Ελλάδα, καθώς τα Αγγλικά διδάσκονται περισσότερες ώρες έναντι των Γερμανικών & Γαλλικών που είναι επιλεγόμενα μαθήματα

7. Μαθαίνω ξένες γλώσσες για:

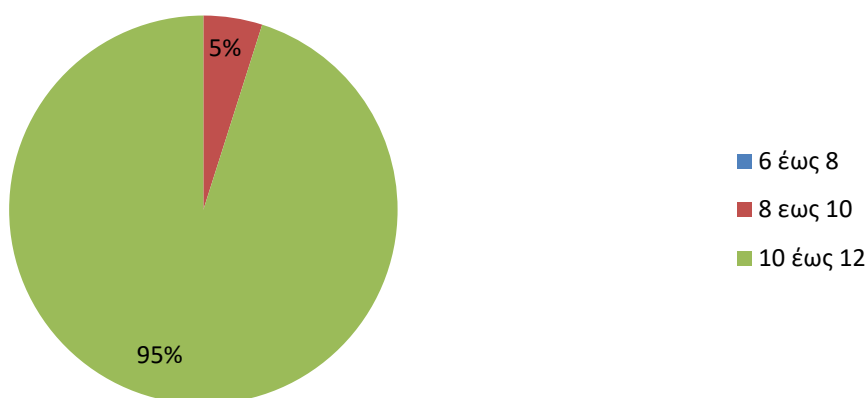
Στην 7^η ερώτηση, σχετικά με τους λόγους που μαθαίνουν ξένες γλώσσες οι μαθητές το 66% απάντησε πως μαθαίνει ξένες γλώσσες για να έχει καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες στο μέλλον, κάτι το οποίο δείχνει πως οι μαθητές αναγνωρίζουν το θετικό αντίκτυπο που έχει η γνώση ξένων γλωσσών στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Από την άλλη πλευρά, το 24% των μαθητών δήλωσε πως μαθαίνει ξένες γλώσσες για να μπορεί να επικοινωνεί κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού και το 10% για να έχει την επιλογή να πραγματοποιήσει σπουδές στο εξωτερικό.

8. Θεωρείτε ότι η εκμάθηση μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών έχει συμβάλλει στην γνωριμία σας με τους πολιτισμούς άλλων χωρών;

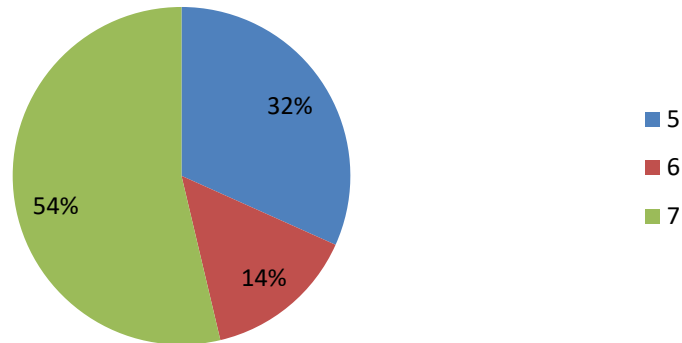
Στην ερώτηση για το αν η εκμάθηση των ξένων γλωσσών έχει συμβάλλει στην γνωριμία τους με τους πολιτισμούς άλλων χωρών, το 95% των μαθητών απάντησε θετικά. Τα αποτελέσματα της ερώτησης αυτής είναι αρκετά ενθαρρυντικά, γιατί ο στόχος της εκμάθησης των ξένων γλωσσών είναι μεν η κατάκτηση της και η εξοικείωση των μαθητών με την γλώσσα, αφετέρου η επαφή και η γνωριμία με άλλους λαούς, πολιτισμούς & κουλτούρες.

9. Πόσες ώρες την εβδομάδα διαθέτετε στο σχολείο για την διδασκαλία και την εκμάθηση των ξένων γλωσσών;

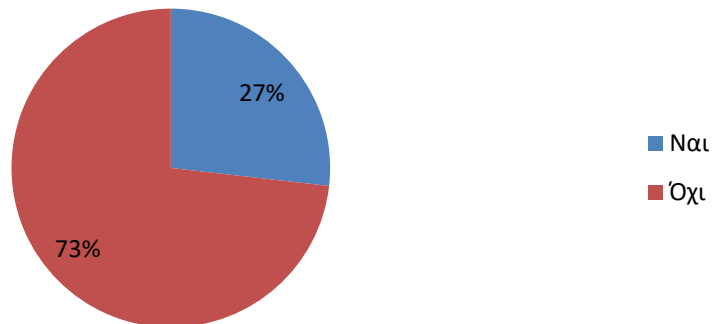
Στην ερώτηση για το πόσες ώρες διδάσκονται στο σχολείο οι μαθητές ξένες γλώσσες το 95% των μαθητών δήλωσαν 10 έως 12 ώρες την εβδομάδα. Βάσει του Αναλυτικού Προγράμματος το μάθημα των Γερμανικών διδάσκεται στις Α και Β΄ Τάξεις 11 ώρες την εβδομάδα, ενώ δεν διδάσκονται καθόλου το μάθημα των Αγγλικών. Αντίθετα, οι υπόλοιπες τάξεις (Γ,Δ,Ε & ΣΤ) διδάσκονται 9 ώρες Γερμανικά και 3 ώρες Αγγλικά. Στον αντίποδα, στην Ελλάδα, το μάθημα των Αγγλικών διδάσκεται για 1 ώρα στις Α΄ και Β΄ τάξεις και για 3 στην Δ, Ε΄ και ΣΤ΄. • Η δεύτερη ξένη γλώσσα διδάσκεται για 2 ώρες στις Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις.

10. Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε την εκμάθηση των ξένων γλωσσών;

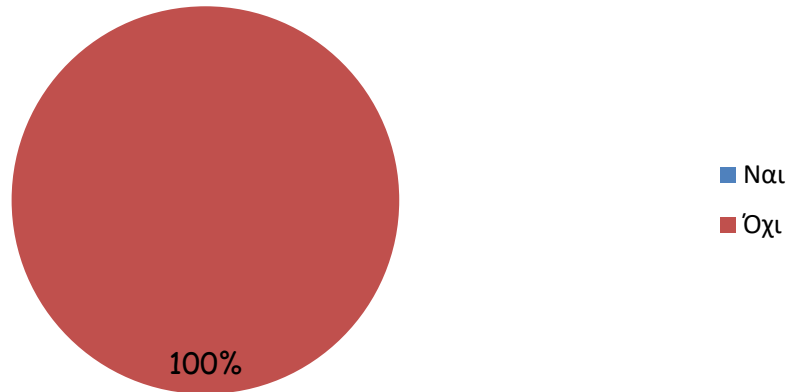
Στην ερώτηση σχετικά με την ηλικία έναρξης της εκμάθησης ξένης γλώσσας το 54% των μαθητών απάντησε πως ξεκίνησε σε ηλικία 7 χρονών, το 32 % απάντησε πως ξεκίνησε σε ηλικία 5 ετών ενώ το 14% ξεκίνησε στα 6 χρόνια την διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Τα αποτελέσματα αυτά είναι θετικά αλλά και αναμενόμενα, καθώς επιτυγχάνεται ο στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να ξεκινούν οι μαθητές σε μικρή ηλικία την εκμάθηση των ξένων γλωσσών.

11. Θεωρείτε απαιτητική την εκμάθηση των ξένων γλωσσών;

Στην 11^η ερώτηση η άποψη των μαθητών για την δυσκολία στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών είναι αρκετά ενθαρρυντική, καθώς το 73% των μαθητών θεωρεί πως δεν είναι απαιτητική η εκμάθηση των ξένων γλωσσών, ενώ το 27% θεωρεί πως είναι δύσκολη.

12. Έχετε έρθει σε επικοινωνία με άλλα σχολεία του εξωτερικού μέσα από τα μαθήματα των ξένων γλωσσών

Στην τελευταία ερώτηση σχετικά με το αν οι μαθητές έχουν έρθει σε επαφή με άλλα σχολεία του εξωτερικού στα πλαίσια του μαθήματος των ξένων γλωσσών , το αποτέλεσμα είναι αρνητικό καθώς τα 100% των μαθητών απάντησαν όχι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα όπως προαναφέρθηκε πραγματοποιήθηκε στο ελληνικό Δημοτικό Σχολείο Βούπερταλ στην Γερμανία. Οι μαθητές της Έ και της Στ Τάξης βάσει των αποτελεσμάτων διδάσκονται περισσότερες ώρες την Γερμανική Γλώσσα, έναντι των Αγγλικών, γεγονός το οποίο θεωρείται αναμενόμενο στα πλαίσια του ότι οι μαθητές μένουν στην Γερμανία και χρειάζεται να μάθουν αρκετά καλά την Γερμανική Γλώσσα, την επίσημη γλώσσα του κράτους. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως οι μαθητές της Α και Β Τάξης του Δημοτικού Σχολείου, διδάσκονται 11 ώρες Γερμανικά την εβδομάδα και δεν διδάσκονται καθόλου Αγγλικά, ενώ οι υπόλοιπες Τάξεις διδάσκονται 9 ώρες Γερμανικά και 3 ώρες Αγγλικά. Σε ότι αφορά την άποψη των μαθητών για το μάθημα, το 56% των μαθητών δηλώνουν ικανοποιημένοι από την εκμάθηση των ξένων γλωσσών στο Σχολείο ενώ το 42%, όχι και τόσο μικρό ποσοστό, δηλώνει πως δεν είναι αρκετές οι ώρες για τη σωστή εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Συνακόλουθα το 66% των μαθητών, δήλωσε πως για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών συνδυάζουν τόσο τα μαθήματα στο σχολείο όσο και ενισχυτικά μαθήματα σε φροντιστήριο ξένων γλωσσών είτε με ιδιαίτερα μαθήματα. Γίνεται αντιληπτό, πως η ανάγκη αναβάθμισης του μαθήματος των ξένων Γλωσσών απορρέει και από την παρούσα έρευνα, καθώς το 56% των μαθητών πιστεύουν πως για να αποκτήσουν την πιστοποίησή τους πρέπει να κάνουν ενισχυτικά μαθήματα, γεγονός που επιβαρύνει τόσο τον οικονομικό προϋπολογισμό της οικογένειας αλλά μειώνει και τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών. Σε ότι αφορά την άποψη των μαθητών για τις ξένες γλώσσες, το 83% των μαθητών, βρίσκει χρήσιμο και ενδιαφέρον το μάθημα των ξένων γλωσσών και το 66% απάντησε πως μαθαίνει ξένες γλώσσες για να έχει καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες στο μέλλον, κάτι το οποίο δείχνει πως οι μαθητές αναγνωρίζουν το θετικό αντίκτυπο που έχει η γνώση ξένων γλωσσών στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Επιπροσθέτως, το 95% των μαθητών απάντησε πως μέσω της διδασκαλίας των ξένων Γλωσσών έχουν έρθει σε επαφή με άλλους πολιτισμούς, γεγονός αρκετά ενθαρρυντικό, γιατί ο στόχος της εκμάθησης των ξένων γλωσσών είναι μεν η εξοικείωση των μαθητών με την γλώσσα, αφετέρου η επαφή και η γνωριμία με άλλους λαούς, πολιτισμούς & κουλτούρες. Σχετικά με την ηλικία έναρξης των ξένων γλωσσών οι περισσότεροι μαθητές απάντησαν στην ηλικία των 7 ετών, ενώ μικρότερο ποσοστό μαθητών δήλωσε την

ηλικία των 5 και των 6 ετών. Τέλος, βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας οι τάξεις του συγκεκριμένου Σχολείου δεν έχουν λάβει συμμετοχή σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα που προωθεί την πολυγλωσσία και την συνεργασία των σχολείων μεταξύ διαφορετικών χωρών, μια δραστηριότητα που θα προσέδιδε μια διαφορετική διάσταση στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών.

Βάσει τόσο της βιβλιογραφικής έρευνας αλλά και της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώνουμε ότι η πολυγλωσσία είναι ένα απολύτως επίκαιρο ζήτημα και χρίζει υψηλής σπουδαιότητας. Στα πλαίσια της προώθησης της πολυγλωσσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν υλοποιηθεί πολλά Σχέδια Δράσης, έχουν υιοθετηθεί αρκετές ευρωπαϊκές πολιτικές της εκπαίδευσης για την πολυγλωσσία. Δεν είναι λίγα, τα ευρωπαϊκά προγράμματα που προωθούν την πολυγλωσσία όπως το πρόγραμμα Erasmus, το πρόγραμμα Comenius, η δράση Lingua και άλλα προγράμματα που αναλύθηκαν διεξοδικά παραπάνω. Αξιοσημείωτο όμως αποτελεί το γεγονός πως στα πλαίσια του προγράμματος «Comenius», θεσπίστηκε εν έτει 2020, το βραβείο *Jan Amos Comenius Prize*, ενός πανευρωπαϊκού διαγωνισμού με την συμμετοχή 24 κρατών μελών της ΕΕ. Η Ελλάδα ήταν ένα από τα 22 κράτη μέλη, που έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό και το 2^ο ΓΕΛ Γέρακα, εκπροσωπώντας την Ελλάδα, ήταν ένα από τα σχολεία στο οποίο απονεμήθηκε το βραβείο *Jan Amos Comenius Prize*, για την δημιουργική τους προσπάθεια στη διδασκαλία για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το γεγονός αυτό, είναι αρκετά ενθαρρυντικό, καθώς δείχνει πως γίνονται προσπάθειες στις βαθμίδες εκπαίδευσης για την προώθηση της Πολυγλωσσίας αλλά και την ανάδειξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βάσει στοιχείων του Δικτύου Ευρυδίκη, με τίτλο «Αριθμοί κλειδιά για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στα σχολεία στην Ευρώπη», το 2005, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 67,3% των μαθητών που άνηκαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μάθαιναν μια ξένη γλώσσα ενώ το 2014 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 83,8%. Επιπλέον, διαπιστώθηκε πως η έναρξη της εκμάθησης της 2ης ξένης γλώσσας δεν είναι η ίδια για όλα τα κράτη, καθώς στην Δανία, την Ιταλία και την Μάλτα η εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας καθίσταται απαραίτητη από την ηλικία των 11 ετών και παύει να είναι υποχρεωτική στην αρχή του ανώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, στην Τουρκία, η δεύτερη ξένη γλώσσα γίνεται υποχρεωτική όταν ξεκινούν τον ανώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, στην Σλοβενία, Ισπανία, Κροατία, Σουηδία, Νορβηγία, η εκμάθηση της

δεύτερης ξένης γλώσσας αποτελεί δικαίωμα και όχι υποχρέωση και οι μαθητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν αν θέλουν να το παρακολουθούν. Ως αναφορά στις ξένες γλώσσες που μαθαίνουν οι μαθητές, σε 18 εκπαιδευτικά συστήματα η Αγγλική γλώσσα αποτελεί υποχρεωτική γλώσσα που όλοι οι μαθητές πρέπει να μάθουν κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης. Σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τουλάχιστον το 90% των μαθητών μαθαίνει την αγγλική γλώσσα από τον κατώτατο κύκλο εκπαίδευσης, ενώ έπονται άλλες όπως τα γαλλικά (12%), τα γερμανικά (11%), τα ισπανικά (7%) και τα ρώσικα (5%). Εξαίρεση όμως αποτελούν χώρες όπως το Βέλγιο, όπου δίνεται έμφαση στα δημοτικά σχολεία συχνά στην εκμάθηση γαλλικών ή ολλανδικών (ανάλογα με την κοινότητα ή και την περιοχή), ωστόσο, ένα αυξανόμενο ποσοστό των μαθητών του δημοτικού σχολείου του Βελγίου τώρα σπουδάζουν αγγλικά ως ξένη γλώσσα. Επιπλέον σε ότι αφορά την Ελλάδα, οι μαθητές αν και γλωσσομαθείς, δείχνουν μια δυσαρέσκεια για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο σχολείο και επιλέγουν τα φροντιστηριακά μαθήματα, μια δραστηριότητα που επιβαρύνει αρκετά τον οικογενειακό προϋπολογισμό, μια κατάσταση, όμως, που στην ελληνική κοινωνία ανθίζει και μάλιστα από την πολύ μικρή ηλικία των μαθητών. Σημαντικό όμως αποτελεί το γεγονός πως το κίνητρο των μαθητών για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών που είναι το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, παρά η ουσιαστική εκμάθηση της γλώσσας, έχοντας ως αποτέλεσμα την απαξίωση του μαθήματος και την τελική του κατάταξη του σαν «δευτερεύον» μάθημα. Εν κατακλείδι, τα ευρήματα τονίζουν την ανάγκη αναβάθμισης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την εφαρμογή προβλεπόμενων ενεργειών προκειμένου το μάθημα που διεξάγεται στα πλαίσια του ωρολόγιου προγράμματος του σχολείου, να είναι εποικοδομητικό και καρποφόρο τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η παρούσα ερευνητική διαδικασία επιχείρησε να διερευνήσει το φαινόμενο της πολυγλωσσίας σε ένα ελληνικό δημοτικό σχολείο της Γερμανίας. Υπογραμμίζεται ότι τα πορίσματα δύναται να αποτελέσουν παιδαγωγικό αρωγό στο έργο των εκπαιδευτικών και των γονέων, τροφοδοτώντας τους με πλούσιο πληροφοριακό υλικό αναφορικά με τον τρόπο που έχουν σχηματοποιήσει νοητικά οι μαθητές την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο δημοτικό σχολείο. Επιπροσθέτως, δύναται να αξιοποιηθούν επιστημονικά και να αποτελέσουν αφορμή και βάση γόνιμου ερευνητικού διαλόγου, για την ενίσχυση της ελληνικής βιβλιογραφίας με καινοτόμα ευρήματα.

Παρόλη την μεθοδολογική προσέγγιση, κρίνουμε ωφέλιμο να διατυπωθούν ορισμένες ερευνητικές προτάσεις οι οποίες οδηγούν εξελικτικά σε μια εις βάθος διερεύνηση της πολυγλωσσίας και διατύπωσης γενικευμένων απόψεων για την πραγμάτωση αυτής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκτός από τους μαθητές οι εκπαιδευτικοί, αποτελώντας συντελεστές της παιδαγωγικής σχέσης χαρακτηρίζονται ως βασική πηγή δεδομένων για την εκπαιδευτική έρευνα. Συνεπώς η διεξαγωγή ερευνών αναφορικά με το πώς οι ίδιοι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν, διαμορφώνουν και πραγματώνουν το πολυγλωσσικό σχολικό περιβάλλον αποτελεί ένα ενδιαφέρον ερευνητικό πεδίο. Ειδικότερα θα μπορούσε να μελετηθεί το ποσοστό συμμετοχής σχολείων της πρωτοβάθμιας σε ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα και κατά πόσο διεξάγονται δραστηριότητες επικοινωνίας με σχολεία, που ξεπερνούν τα σύνορα μιας χώρας. Επιπροσθέτως, οι οικογένειες των μαθητών δύναται να συνομιλήσουν στην ερευνητική διαδικασία, καθώς υπογραμμίζεται η αξία του οικογενειακού πλαισίου στην πολυγλωσσική συμπεριφορά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Many students across Europe learn French or German

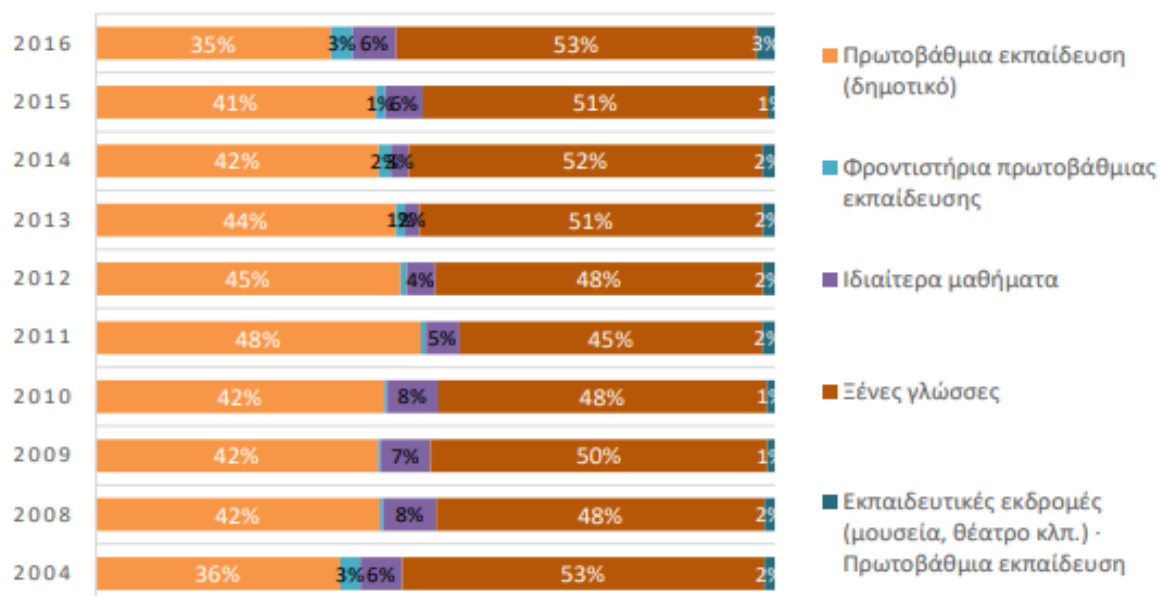
% of all students learning each language in 2017, by country

	Most popular non-English foreign language learned in school	2nd most popular	3rd most popular	4th most popular
Belgium	French (33%)	Dutch (19)		
Bulgaria	Russian (16)	German (13)	French (4)	Spanish (3)
Czech Rep.	German (25)	Russian (6)	French (2)	Spanish (2)
Denmark	German (23)	French (4)	Spanish (3)	
Germany	French (15)	Spanish (5)	Russian (1)	
Estonia	Russian (33)	Estonian (20)	German (8)	French (2)
Greece	French (22)	German (20)		
Spain	French (22)	German (2)		
France	Spanish (33)	German (12)	Italian (3)	
Croatia	German (34)	Italian (10)	French (2)	
Italy	French (25)	Spanish (11)	German (6)	
Cyprus	French (29)	Russian (3)	Italian (2)	Spanish (2)
Latvia	Russian (32)	German (11)	French (2)	
Lithuania	Russian (35)	German (7)	French (2)	
Luxembourg	German (95)	French (88)		
Hungary	German (31)	French (2)	Italian (1)	
Malta	Italian (22)	French (12)	German (5)	Spanish (4)
Netherlands	German (20)	French (16)		
Austria	French (7)	Spanish (4)	Italian (4)	
Poland	German (34)	Russian (4)	French (2)	Spanish (2)
Portugal	French (20)	Spanish (7)		
Romania	French (57)	German (8)		
Slovenia	German (20)	Italian (3)	Spanish (2)	French (1)
Slovakia	German (29)	Russian (10)	Slovak (5)	French (2)
Finland	Swedish (56)	German (7)	Finnish (6)	French (4)
Sweden	Spanish (18)	German (8)	French (6)	
Iceland	Danish (36)	Spanish (7)	German (6)	French (3)
Liechtenstein	French (50)			
Norway	Spanish (10)	German (9)	French (4)	
N. Macedonia	German (24)	French (20)		

Πηγή: Devlin, K. (2020) 'Most European students learn English in school', Pew Research Center, 9 April 2020. Available at: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/04/09/most-european-students-learn-english-in-school/>

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Διάγραμμα 4.7. Κατανομή ετήσιας δαπάνη νοικοκυριών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά επιμέρους κατηγορία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-ΕΟΠ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Πίνακας 4.2. Ετήσια δαπάνη νοικοκυριών: Προσχολική και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε πραγματικές τιμές, εκατ. €)

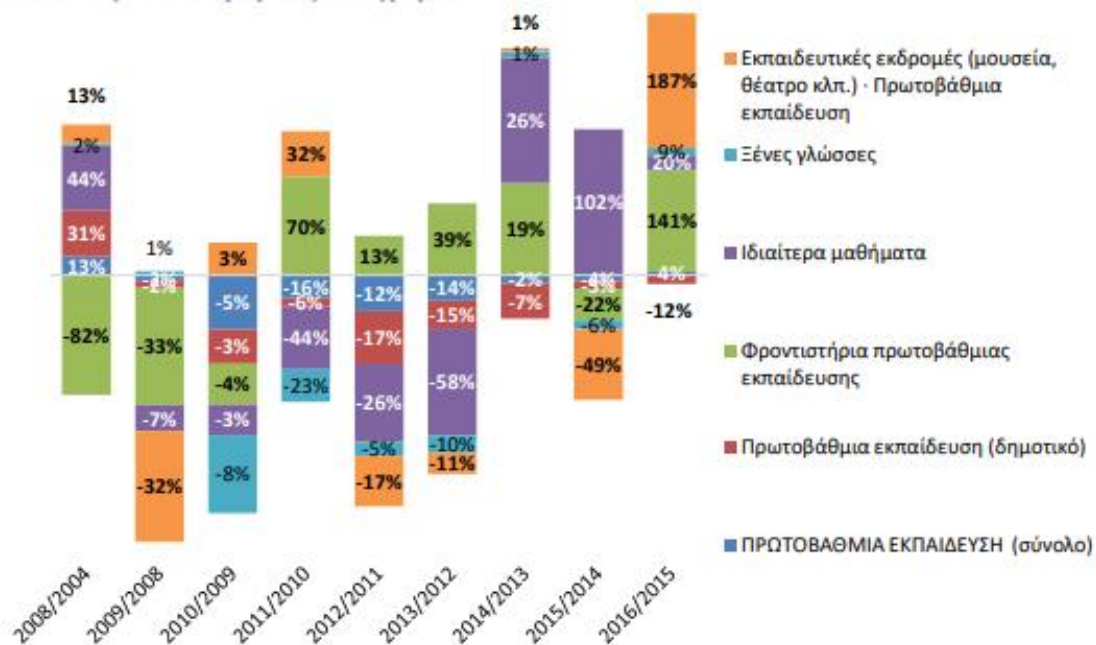
ΒΑΘΜΙΔΑ	2004	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Σύνολο	697,5	794,3	843,7	815,3	710,4	620,5	531,3	515,5	455,9	465,0
Προσχολική εκπαίδευση	156,6	185,0	244,4	248,1	237,0	203,3	171,9	162,4	116,8	111,1
Παιδικός σταθμός*	95,5	119,7	178,7	183,2	164,3	139,2	122,1	111,4	78,8	76,2
Νηπιαγωγείο	61,1	65,3	65,7	64,9	72,7	64,1	49,8	51,0	37,5	35,3
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	540,3	609,3	599,8	567,2	473,9	417,6	359,9	353,6	339,1	353,9
Δημοτικό	194,4	254,7	249,3	241,0	226,8	187,4	159,0	147,6	139,8	122,8
Φροντιστήρια πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	16,1	3,0	2,0	1,9	3,2	3,6	5,1	6,0	4,7	11,3
Ιδιαίτερα μαθήματα	33,3	48,0	44,4	43,1	23,9	17,7	7,4	9,3	18,8	22,6
Ξένες γλώσσες	288,2	294,3	297,7	274,6	211,2	201,5	182,0	184,2	172,6	188,2
Εκπαιδευτικές εκδρομές**	8,3	9,4	6,4	6,6	8,7	7,3	6,5	6,5	3,3	9,4

* Παιδιά ηλικίας άνω των 3 ετών. ** Μουσεία, θέατρο κλπ.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-ΕΟΠ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

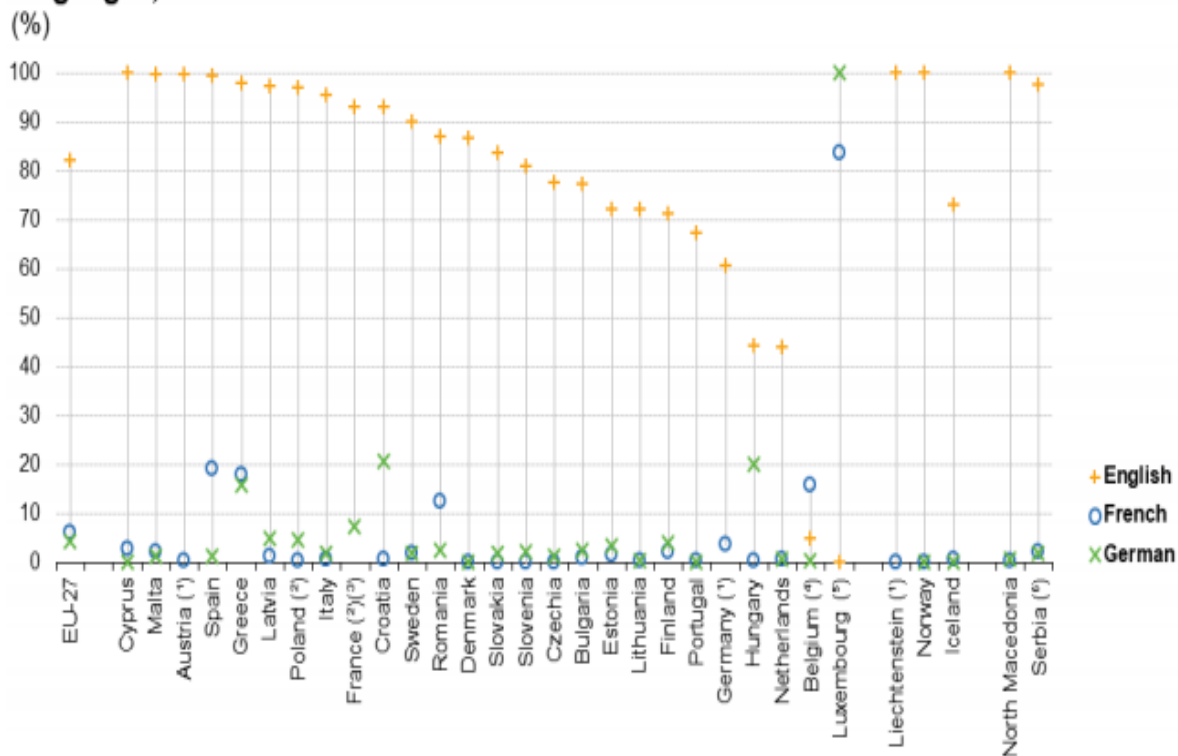
Διάγραμμα 4.8. Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά επιμέρους κατηγορία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-ΕΟΠ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Proportion of pupils in primary education learning selected foreign languages, 2018

Note: ranked on English. Refer to the internet metadata file (http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/educ_uae_enr_esms.htm). Ireland: not available.

(*) German: not applicable.

(*) Estimates.

(*) French: not applicable.

(*) The official state languages of Belgium are Dutch, French and German.

(*) Although the official languages of Luxembourg are French, German and Luxembourgish, for the purpose of education statistics French and German are counted as foreign languages.

(*) 2017.

Source: Eurostat (online data code: educ_uae_lang01)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

1. Ποιες ξένες γλώσσες διδάσκεστε στο σχολείο;
A) Αγγλικά
B) Γερμανικά
Γ) Γαλλικά
Δ) α +β
E) α+γ

2. Θεωρείτε ότι οι ώρες που διδάσκεστε εβδομαδιαίως ξένες γλώσσες είναι αρκετές, ώστε να μάθετε σωστά τη γλώσσα;
A) Ναι
B) Όχι και τόσο
Γ) Όχι, καθόλου

3. Τα μαθήματα των ξένων γλωσσών που γνωρίζετε έχουν γίνει:
A) Στο σχολείο
B) Σε κάποιο φροντιστήριο ή με ιδιαίτερα μαθήματα
Γ) Και στα δυο

4. Νομίζετε ότι είναι σημαντικό να κάνετε μαθήματα εκτός σχολείου προκειμένου να πάρετε το πτυχίο σας;
A) Ναι
B) Όχι και τόσο
Γ) Όχι, καθόλου

5. Βρίσκετε χρήσιμο και ενδιαφέρον το μάθημα των ξένων γλωσσών;
A) Ναι
B) Όχι και τόσο
Γ) Όχι, καθόλου

6. Διδάσκεστε περισσότερες ώρες γερμανικά ή αγγλικά;
A) Γερμανικά
B) Αγγλικά

7. Μαθαίνω ξένες γλώσσες για:
- A) Σπουδές στο εξωτερικό
 - B) Επικοινωνία σε ταξίδια
 - Γ) Για να έχω καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες στο μέλλον
8. Θεωρείτε ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών έχει συμβάλλει στην γνωριμία σας με τους πολιτισμούς άλλων χωρών;
- A) Ναι
 - B) Όχι
9. Πόσες ώρες την εβδομάδα διαθέτετε στο σχολείο για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών;
- A) 6-8
 - B) 8-10
 - Γ) 10-12
10. Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε την εκμάθηση των ξένων γλωσσών;
- A) 5
 - B) 6
 - Γ) 7
11. Θεωρείτε δύσκολη την εκμάθηση των ξένων γλωσσών;
- A) Ναι
 - B) Όχι
12. Έχετε έρθει σε επικοινωνία με άλλα σχολεία του εξωτερικού μέσα από τα μαθήματα των ξένων γλωσσών
- A) Ναι
 - B) Όχι

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Ασδεράκη, Φ. (2008) *Ευρώπη και Παιδεία: Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι ΣΙΔΕΡΗΣ
- Ασδεράκη, Φ. & Γκούσιος, Χ. (2011) *Εκπαιδευτικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης :Η πρόκληση της Πολυγλωσσίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Αποθετήριο Κάλλιπος (χ.χ.) *Κεφάλαιο 4. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων*. Διαθέσιμο στο https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5360/1/01_chapter_04.pdf.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας* (Μτφ: Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μιτσοπούλου, Π. Μπιθάρια & Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Creswell, W. J. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή κι αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικές έρευνας* (Μτφ: Ν. Κουβαράκου, Επισ.Επιμ: Χ. Τσορμπατζούδης). Αθήνα: Ίων. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 2015).
- Δενδρινού, Β. & Καραβά, Ε. (2013) *ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ: Προσεγγίσεις και πρακτικές διδασκαλίας*. Ανακτήθηκε από http://rcel.enl.uoa.gr/files/rcel/texts/ODHGOS_TOMOS.pdf
- Διαμαντίδου, Ε. (2017) «*Η μεθοδολογία CLIL: θεωρητικά ζητήματα και ερευνητικά δεδομένα στην ελληνική κοινωνία*». Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014) *Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία*. Ανακτήθηκε από <http://rcel.enl.uoa.gr/peap/articles/programma-0> [Πρόσβαση 24 Οκτωβρίου 2020]
- Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών (χ.χ) *Η πολυγλωσσία στο Συμβούλιο της Ευρώπης*. Διαθέσιμο στο <http://elp.enl.uoa.gr/eyrwpaiiki-glwssiki-politiki/proo8hsh-ths-polyglwssias-sthn-eyroph/polyglwssia-kai-symboylio-ths-eyrophs/h-polyglwssia-sto-symboylio-ths-eyrophs.html>
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2006) «*Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αι του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης* (2006/962/ΕΚ). Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32006H0962>

- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2009) *Συμπεράσματα του συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 2009, σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)*. Διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f349e9ff-9cb8-4f73-b2f6-0a13452d22b4/language-el/format-PDFA1A>
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2016) «ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016P/TXT>
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2016) «Άρθρο 165 (Πρώην άρθρο 149 της ΣΕΚ). Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016E165>
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2018). *ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Μαΐου 2018 για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας*. Ανακτήθηκε από [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607(01)&from=EN)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (χ. χ). Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/education/policies/linguistic-diversity_el
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994). *Η εκμάθηση των ξένων γλωσσών: κλειδί για την επικοινωνία και την κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_94_1097
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000) *Συμπεράσματα Της Προεδρίας Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Της Λισσαβόνας 23 και 24 Μαρτίου 2000*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/PRES_00_900
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005). *Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία*. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52005DC0596>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). *Ενίσχυση της παροχής κινήτρων για την εκμάθηση γλωσσών» - οι συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου για την πολυγλωσσία*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_07_1396
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). *Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης με τίτλο «Η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας»* Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52007DC0554>

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2008). *Πολυγλωσσία : πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση*. Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52008DC0566>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012). *Οι σχολικές συμπράξεις βελτιώνουν τις δεξιότητες των μαθητών και των εκπαιδευτικών*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_12_1352
- European Commission (2016) *ERASMUS+ Οδηγός Προγράμματος*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/2017-erasmus-plus-programme-guide-v1_el.pdf
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017α). Αριθμοί Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη. Διαθέσιμο στο <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b929832-3f61-11e7-a08e-01aa75ed71a1/language-el>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). *ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020). *Μαθαίνουμε για την Ευρωπαϊκή Ένωση- το βραβείο Jan Amos Comenius απονέμεται σε 22 σχολεία*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/education/news/jan-amos-comenius-prize-winners-announced_el
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. (2016) *Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Αθήνα: Υπουργείο παιδείας, έρευνας και θρησκευμάτων (Τεύχος Β΄, 1324). Ανακτήθηκε από: https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/fek_1324_b_11-5-16_dhmotiko_sxoleio.pdf
- Flick, U. (2017). *Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πρόπομπος.
- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (χ.χ) *Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών*. Διαθέσιμο στο <https://www.iky.gr/el/ikyda/item/397-eurwpaiko-sima-glwsswn-european-language-label>
- Κολούτσου, Β. (2017) *Πολυπολιτισμικότητα και Πολυγλωσσία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Μία μελέτη περίπτωσης του Νομού Ευβοίας. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
- Κουτρή, Α. (2009) *Η προώθηση της Πολυγλωσσίας μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια και τις ενέργειες εκπαιδευτικών*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

- Σταμούλη, Σ (2014) *Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Εκμάθηση, τη Διδασκαλία και την Αυτοαξιολόγηση των Γλωσσών: Συνοπτική Παρουσίαση*. Θεσσαλονίκη: Copyright Υ.ΠΑΙ.Θ.
- Πετρέλα, Ο. (2015) *Η επίδραση του γλωσσικού προφίλ και του επιπέδου γλωσσομάθειας στην επιλογή γλωσσικών κωδικών από μαθητές της Α΄ Θμιας Εκπαίδευσης*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Συμβούλιο της Ευρώπης (χ.χ) *Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών: Προωθώντας την υπεροχή στη γλωσσική εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο <http://www.ecml.at/Portals/1/documents/about-us/leaflet-greek.pdf?ver=2011-01-24-095123-297>
- Τσίγκου, Μ. (2009). 'Η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μύθος ή Πραγματικότητα'. *Επιστημονική Επετηρίδα-yearbook* (2007-2008), σελ.278-296.
- Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων (χ.χ.) *Το Πρόγραμμα Comenius*. Ανακτήθηκε από <https://www.minedu.gov.gr/2012-07-19-10-59-39/2012-07-24-09-19-14/162-eu-programs-sub/epimerous-programmata/3636-comenius-prosxoliki-kai-sxoliki-ekpaideysi>
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. (2016) «*Διδασκαλία της 2ης ξένης γλώσσας στα Δημοτικά Σχολεία για το σχολικό έτος 2016-2017*». Ανακτήθηκε από https://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/300-05-16_xeni_glwssa_egkiklios.pdf

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Anja Reiter (2015) *Fremdsprachen im Unterricht, Der Tagesspiegel*, 15th March. Available at <https://www.tagesspiegel.de/wissen/fremdsprachen-im-unterricht-weltlaeufige-schule/11458264.htm>

Council Of Europe (n.d) *European Center of Modern Languages of the Council of Europe: Promoting Excellence in Language Education*. Διαθέσιμο στο <https://www.ecml.at/Aboutus/ECMLintheCouncilofEurope/tabid/121/language/en-GB/Default.aspx>

Council Of Europe (n.d) *European Center of Modern Languages of the Council of Europe: Promoting Excellence in Language Education*. Διαθέσιμο στο <https://www.ecml.at/Aboutus/ECMLintheCouncilofEurope/tabid/121/language/en-GB/Default.aspx>

European Commission (2020) *Germany: Teaching and Learning in Primary Education*. Available at https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-primary-education-18_en

Eurostat (2020) *Foreign language learning statistics*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_language_learning_statistics

European Commission (2012) *Special Eurobarometer-386 EUROPEANS AND THEIR LANGUAGES*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf

European Commission (2020) *Learning about the European- 22 schools awarded the Jan Amos Comenius Prize*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/education/news/jan-amos-comenius-prize-winners-announced_en

European Commission (n.d). *European language initiatives*. Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/european-language-initiatives_en

KulturMinister Konferenz (2013). *Fremdsprachen in der Grundschule – Sachstand und Konzeptionen 2013*“. Available at https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/2013/2013_10_17-Fremdsprachen-in-der-Grundschule.pdf

Merkur.de (2019). *Englischunterricht bereits in der Grundschule? - Diese Fakten sollten Sie kennen!* Available at <https://www.merkur.de/leben/englischunterricht-bereits-grundschule-diese-fakten-sollten-kennen-9877475.html>

OECD (n.n). *PISA 2025 Foreign Language Assessment*. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/pisa/foreign-language/>

Pew Research Center (2020) *Most European students learn English in school*. Ανακτήθηκε από <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/04/09/most-european-students-learn-english-in-school>

Wikipedia (n.d). *Education in Germany*. Available at https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Germany